

»Det gule Palæ« i Ydby

*Af Esther Bruhn
med sagkyndig
udtalelse af
professor
K. Gottlob,
København*

Der suser en egen stemning mod mig og gennem mig hver gang, jeg besøger Thylands frugtbare jord. Mens jeg skriver dette, ser jeg for mig de velholdte, store gårde med de vidtstrakte marker, mens solen danser udover mark og eng. Og disse mange fredede gravhøje, hvad skjuler mon de?

Og så havet – blidt og smilende en sommerdag, men lige imponerende, skønt og storslået, når bølgerne kaster sig mod Vestkystens strande en stormfuld novemberdag. Og så Limfjorden, Mors, Aggertangen, Thyborøn, Lemvig for at nævne stederne i flæng. Et eldorado for turisterne – perler for thyboerne.

Af og til tænker jeg på Thy, som det må have taget sig ud i gammel tid – længe før bilens og traktorens tidsalder. Da landet – som man sagde – var udenfor lands lov og ret, og da en rejse til København kunne tage mere end et døgn med tog.

Hvor må der have været slidt på gårdene, forår, sommer og i høst. Men hvor dejligt til hverdag såvel som helligdag med heste i stalden i stedet for traktorer og hestevogne i stedet for biler.

Midt i hjertet af Thy ligger en lille perle, Ydby. Her er der flere meget gamle huse, men der er måske ét, som en fremmed vil lægge mærke til på grund af sin beliggenhed og typiske danske stil, et idyllisk landbohus med smukke vinduer og stråtag, nemlig »Det gule Palæ« som det populært kaldes.

Om dette hus skriver professor K. Gottlob, København:

» I 1967 blev huset registreret i anledning af den gennemgang af smukke huse, der søges gennemført som led i værn af by og landskabs udseende. Husets nuværende udseende synes at vise, at det er bygget omkring midten af forrige århundrede, og det blev registreret i den bedste gruppe af bevaringsværdige huse. Det har senempirens smukke store vinduer, gulkalkede mure og stråtag, sikkert udført af dygtige håndværkere. Desværre er der siden den gang indsat en ny yderdør som ikke passer, men huset er fuldt ud beboeligt og vil fremover være det, og takket være den gode byggetradition, der har formet det, smykker det den lille landsby Tvolm i Ydby«.

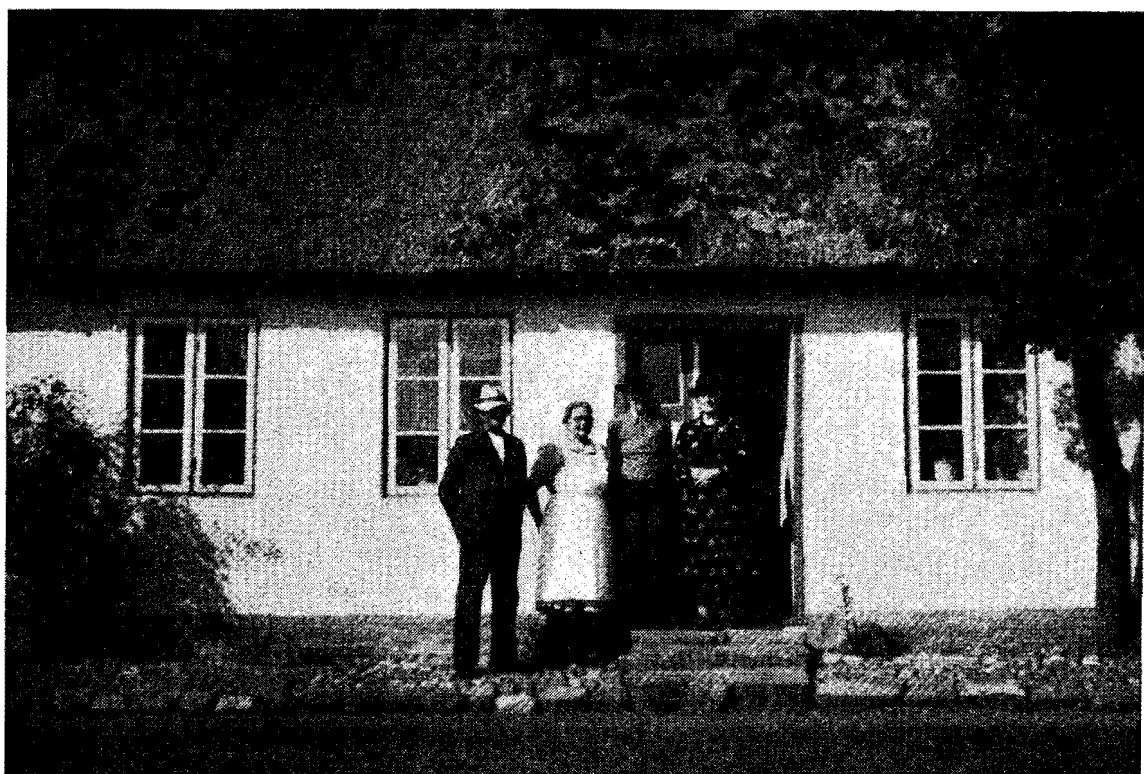

Det kan tilføjes, at den gamle dør er intakt og kan eventuelt indsættes senere. Det vides,

at huset er bygget af rebslager Lars Engmark. Han lånte marken, matr. 3d og 3 s af Anders Frederiksen, som ejede Ydby Kirkegård, hvortil marken hørte. Betingelsen var, at Anders Frederiksen kunne købe huset, når Lars Engmark var død. Lars Engmark drev rebslageri bag huset, og der skal have været en butik i den vestlige stue. Huset var hvidkalket med blåmalede vinduer, senere har det været okseblodsfarvet, og nu er det gult.

Så vidt vides boede Lars Engmarks enke der til sin død. Hun var en flittig kone og sad gerne på grøftekanten med sin strikkestrømpe, mens hendes ko græssede ved hendes side.

Det var Anders Frederiksens mening at bruge huset som aftægtshus for sig og sin hustru, Signe, men da de begge døde i 1908 som 68-årige, fik de ikke brug for det.

I august 1951 havde møller Chr. Toft, fru Meta Toft, den ene af husets ejere, Karen Bruhn, og Agnes Barker taget opstilling foran »Det gule Palæ«.

Ved deres død tilfaldt huset deres yngste datter, Elisabeth Frederiksen, som var over-sygeplejerske i Århus. I hendes tid blev den gamle stald revet ned og et solidt, grundmuret vaskehus opført. Hun havde også tænkt sig at benytte huset som »alderdomshjem«, men hun døde allerede i 1937, 52 år gammel. Derefter arvede hendes søster, Karen Bruhn (min mor) og jeg huset. I 1961 døde mor og jeg blev ene-ejer. Jeg fik lagt nyt stråtag på, og det var ret så besværligt at finde en tækker, da det netop på det tidspunkt var gået af mode med stråtag. I 1971 solgte jeg huset til min kusine, Hanne Bruhn Sandnes, Oslo.

Huset har aldrig været beboet af ejerne, men gennem hundrede år har der boet adskillige interessante mennesker i det.

Efter familien Engmarks tid blev det lejet ud til lærer Frederik Andreas Vulf Meiner. Han døde 1894 og hans enke, Laura Marie, året efter. De var Elisabeth Frederiksens fadere, og de skænkede bl. a. orgel og lysekrone

A. N. Hæg, Thisted, fotograferede Signe og Anders Frederiksen omkring 1870. De ejede Ydby Kirkegård, på hvis jorder »Det gule Palæ« blev bygget for omkring hundrede år siden.

til Ydby Kirke. Orglet blev indviet i 1898 af pianistinde Johanne Frederiksen, Elisabeths ældste søster. Derefter boede der en kapellan og senere en skovrider i huset.

I 1914 fik Elisabeths faster og farbroder, Marie og Niels Frederiksen bolig der. De havde netop solgt »Gammelbyggaard« i Grurup, som havde været i slægtens eje i flere århundreder. De medførte smukke gamle møb-

Marie og Niels Frederiksen fik bolig i »Det gule Palæ«, da de i 1914 havde solgt Gammelbygård i Grurup.

ler og indrettede sig hyggeligt. De holdt hest og vogn og foretog mange køreture på de dengang stille og fredelige veje. Niels Frederiksen døde i 1921 og Marie i 1924, hvorefter huset blev beboet af Elisabeth Frederiksens fætter, Jens Chr. Nørgaard og dennes hustru, Dusine Jakobsen. Han døde 1935, og hun flyttede på alderdomshjem i 1943.

Frem til 1950 var huset udlejet til bagermesterens svende og møller N. P. Jensen. Fra 1950 til 1974 boede møller Chr. Toft i huset. Han og hans hustru, Meta, var meget glade for det dejlige hus og yderst gæstfrie. Mølleren elskede sin egen som alle andre thyboere – fra klitterne derude, hvor havet toner i moll og dur til hedelandskabet med sandjord og lyngsletter.

Esther Bruhn.

Farvel til en tyr

Han var kun nogle morgentimer gammel, da vi fandt ham i græsset, en lille glinsende sort, glatslikket tyrekalv. To år er gået siden da. Nu er han sendt hjemmefra. Solgt.

Selvfølgerlig skulle vi af med ham. Vi har vidst det hele tiden, men nu er tiden altså kommen. Handelen afsluttedes i en håndevending, og vores kammerat gøres til usselt mammon.

Vi gik et ekstra vend til indhegningen derude vestpå, før vi i aftes satte slåen for døren. Sammen med sin næsten jævnaldrende halvbror af Aberdeen Angus-racen stod han i det høje græs og var selskabelig. Som sædvanlig gav han rollen som storebror, den stærke mand, der ikke kender til modsigelse. Vi bød på nedfaldsæbler, en delikatesse, som Kervil og hans bror roligt og tillidsfuldt guffede i sig. Vi talte om de to års oplevelser sammen med Kervil. Mas og hovedbrud har han givet os, før han lod sig underkaste grimens magt. Det gør altså sammen ikke noget nu. Vi lover ham gode dage blandt en flok yndefulde kvier sydligere i landet. Vi lover ham rigeligt med græs – i det hele taget et godt tyreliv. Samtidig står vi og føler os som forrædere.

Det er ikke let at tage afsked med en tyr.

Morgenen oprinder. Vognmanden kan snart være her. Jeg ruster mig med landmandens kontante argumenter. Min pæne, sorte tyr er opdrættet med salg for øje. Selvfølgerlig. Og nu bliver det til avl og ikke bare til slagtning. Jeg har set naboer sende hele vognfulde dyr afsted, hurtigt, effektivt, under stor ståhej,

men tilsyneladende uden sindsrækkende anfægtelse.

Derfor kommer det bag på mig, at jeg ikke har det så godt denne solfyldte morgen.

Vor lille familie har besluttet at følge Kervil til hans nye sted. Vi har derfor morgen-travlt. Jeg ser mit snit til at stikke af fra opvasken for at smutte ud til ham, som med sin digre, blanke, Angus-krop står og er rejseklar uden at vide det.

Ak, for en morgen! Dugdråber på sorte træsko og på tyrenes sorte klove. Optakt til endnu en af denne sommers næsten for sommerlige dage. Høj luft, duft af hø og kamilleblomster. Græshopperne sprøjter os om benene, da vi mødes, tyrene og jeg.

Et stykke rugbrød listes op af lommen. Men så fornem kost vil ingen af tyrene have, har aldrig smagt det før. De lader brødet falde og tager mod en dusk blomstrende lyng.

Længe taler jeg beroligende og indtrængende til Kervil. Han lytter med vippende øren. Jeg klapper ham på den brede bag og forklarer mig selv, at han godtager min svigefuldhed. Vi må affinde os med skæbnen – begge to.

Tålmodigt lader Kervil sig binde. Arbejdet må være let for de raske folk, der om lidt skal sørge for at få ham på lastbilen.

Jeg vil helst ikke træffes herude midt i afskedens sindsbevægelse og stikker tværs over markerne hjem. Med Kervils blik i nakken

erindrer jeg pludseligt en anden afsked for mere end en snes år siden.

Jeg skulle rejse, og mit hjems gamle, trofaste hund, Linka, lå gigtsvag og skrøbelig i sin kurv i den smalle gang. Der var ikke blevet talt om Linka, ikke et ord, men vi vidste alle, at Linka ville være borte, når jeg kom tilbage. Jeg gjorde mig et ærinde derud under loftstrappen, og vi havde en lille bevæget stund sammen. Jeg husker lugten af gammel hund fra kurvens tæpper, og jeg husker Linkas gode, brune øjne, der så på mig gennem alderens mælkehvide slør.

Selve afrejsen erindrer jeg ikke, men jeg glemmer aldrig min afsked med gamle Linka, der levede sit hele hundeliv, mens jeg passerede den vanskelige vej fra barn til voksen.

Far havde skudt Linka, før jeg kom tilbage. En sådan livsens vigtig handling overlod han ikke til andre.

Jeg kan ligeså godt indrømme det. En enkelt tåre forenes med dugdråberne ved mine træsko, mens jeg haster hjemad for at gøre mig klar til Kervils afrejse.

Lastbilen holder for døren. Et par morgenduelige mænd går vestpå for at hente Kervil.

Villigt lader han sig læsse. Mine beroligende forklaringer har ikke været forgæves – bilder jeg mig ind.

Så kører vi med Kervil.

Turen går fra vores bitte krumme sted i Thy til godset Nørholm ved Varde å. Yndefuldt slynger åen sig om Nørholms historiske hovedbygning for at fortsætte ud i de frodige enge, hvor en lille flok kvier venter på Kervil.

Kvierne rykker tæt sammen og vender front mod herren, der nærmer sig. Kervil løfter hovedet højt og vejrer, så udstøder han et brøl som for at udbassunere sit herredømme over de små, sorte damer i det nye, grønne land.

I køernes verden hilser man med næsen. Kervil snuser og snøfter. Kvierne svarer på samme måde og gør knipske hop til siden. De er kokette, fulde af fjant og inderligt nysgerige. Kervil overvældes af den pludselige overgang fra sit thylandske cølibat til så megen kvindelighed. Han vejrer hid og did, brøler og erkender uden blusel sit eget mandige værd.

Længe følger vi modtagelses-ceremonien. Så overlader vi Kervil til en forhåbentlig frugtbringende fremtid. Det er sikkert og vist: Han får et godt tyreliv!

Mette Fastrup.

Kun en gammel grydeske

Af Mette Fastrup

Smid den ud. Den er jo slidt op!

Jeg står med en gammel grydeske i hånden. I en grå papkasse er den sammen med andet husgeråd bragt ind på mit køkkenbord som hilsen fra et andet køkken, et køkken hvis funktion er brudt, fordi et par gode, travle husmoderhænder for bestandig har sluppet brødkniv, pisikeris og grydeske. Et liv sluttede. Et køkken gik istå.

Smid den ud!

Jeg vejer grydeskeen i hånden, fatter om dens skaft og gør rørebevægelser. Skeen trækker min arm med rundt i de cirkelnde drej, der var sjælen i køkkenets jævne kunst, før røremaskinerne satte i med deres snurren.

Den gamle grydeske er sølle at se til. Bladet er slidt til det halve, det er revnet, og skaftet har fået et svirp af komfurets ild.

Smid den ud!

Det er et simpelt stykke husgeråd, jeg står med, næsten uden antydning af den velsigelse, der kaldes fremskridt. Bare en stump træ, lempet ind i en hensigtsmæssig form og lagt i hænderne på århundreders husmødre.

Hvad har den så ikke fået udrettet, denne sølle, slidte slev:

I mange år har den været brugt i et landligt køkken, hvor det sorte komfur var den flammende sjæl, der gjorde rummet lunt og levende. De klirrende komfurringe, skramlen

med gryder og pander, ildens knitren i mose-tørv, hvis røgluft for evigt sidder i næsen på den, der har oplevet det morgenkultiske kunststykke at vække komfurilden til live.

Grydeskeen har gjort sine sving i skåle og i gryder, der som den selv prægedes af alderens uregelmæssigheder.

Årets cirkel har skeen fulgt. Vinterens gule ærter, sommerens frugter i syltegyden, slagtegrisens blod, efterårets grønlangkål, juleaftens risengrød.

Skaftet er lyst, hvor hånden har holdt. Resten har taget farve af alt det, der har været i gryderne. Helt sort er den plet, hvor en flamme engang har taget en bid. Var det en forglemmelse, eller for kraftigt blus på komfuret? Den lille påtrængende flammetunge kaster et pludseligt strejflys over køkkenet, jeg aldrig har set, og over hende, jeg ikke har kendt. Måske var hun træt den dag. Måske stod hun med husmoderens skaberglæde i sindet og havde travlt med maden til sine kære, travlt med på evig husmoderlig vis at gøre det så godt som muligt.

Smid den ud!

Jeg nænner det ikke. Da jeg bliver alene, lister jeg den gamle udleverede grydeske ned i en skuffe. Der skal den ligge til stads. Men den vil af og til blive taget frem og få lov at fortælle.

Fortsat fra i fjor:

På flugt for sandet

En fortælling fra sandflugtens tid i Thy, 3. afsnit

Af Mette Fastrup

Det var forsommeren ved Vildsund for et par hundrede år siden.

Kristine havde lukket Stille Bedstes øjne.

Keld så for lidt siden aftenens sidste færge sejle og blive borte i skumringen ovre under Morslands skyggende brinker. Han havde spændt hestene fra og bøjede sig nu ned over Kristine for at byde sig til med sin praktiske hjælp. Kristine sad på knæene ved siden af sin døde bedstemor, mens hendes ene hånd mekanisk strøg hen over katten, der fandt det bekvemt at have sine folk så jordnært nede hos sig. Hendes anden hånd lå skærmende over Bedstes pande. Sådan blev hun siddende, til livsvarmen var gledet over i nattekulden.

Flere gange havde Keld været hos hende, havde bøjet sig ned over de to uden at vide, hvad han skulle sige, uden med ord at klippe den forbindelse over, der blandt forstrandens sparsomme, dugklamme vækster endnu forbandt livet med døden.

Kristine sad her i mere end en time. Lyset skiftede over det kuplede Mors. En glitrende stribe syd på over sundet afslørede, at månen var på himlen.

Morgenens første lærke steg til vejrs, endnu usynlig. Et øjeblik efter fulgtes den af endnu en. Da løftede Kristine for første gang blikket og lod det følge lærkernes tonevej derop i dunkelheden. Keld kom stille og gav hende sin

hånd. Først slap hun katten, så Stille Bedste. Keld støttede hende, da hun lidt usikkert rejste sig fra den ubekvemme stilling og med bagsiden af hånden strøg sig over panden.

– Vi må have Bedste op på vognen.

Beslutsomt bøjede Kristine sig igen over den døde. Keld var parat til at hjælpe, tilsyneladende lettet over igen at høre Kristine tale, og over at nattevagten hos den døde nu måtte være forbi. Han havde følt sig rådløs og tilovers, havde ikke vidst, hvordan han skulle komme Kristine imøde i hendes kvide. De kendte jo hinanden så lidt.

Det var så mærkeligt. Keld var rejst sydpå for at finde udvej, efter at sandstorm på sandstorm var kommet knitrende ind over det nordvestlige Thy og havde gjort livet umuligt for folk og fæ. Han var en af de første fra egnen omkring Tved, der rejste. Kristine og Stille Bedste var vel de sidste. Efter at han i efteråret havde truffet Kristines forældre og bror langt dernede i Midtjylland, havde det været hans agt og eneste tanke at få hentet de to. Som det stod til med Sørensen helbred, var det klart, at han aldrig ville få kræfter til at indfri løftet om at hente sin gamle mor og sin unge datter, der havde valgt at over-

vintre i deres tilsandede våning. Begge havde de været besjælet af en sær venten. Et eller andet havde de hver for sig haft at vente på. Men ingen af dem, hverken den unge eller den gamle, havde følt sig forpligtet til at indvi de andre i, hvad – eller hvem – de ventede på.

Så mange tanker kan bo i et pigesind, så mange drømme og håb. Kristine var begyndt at drømme omkring den tid, da folk kom og fortalte, at naboens Keld havde besluttet at tage sydpå og overlade sit og forældrenes sølle, bitte tilsandede sted til de klitter, der allerede havde bemægtiget sig huse og agerjord. De havde kendte hinanden fra barnsben, og det var blevet til, at de to hold naboer kom hos hinanden juledag og ellers et par gange ind imellem. Tiden blev ikke ødet hen med sammenkomster og lediggang. Her måtte man ikke bare arbejde. Her måtte man kæmpe. Som årene gik, lod det sig ikke bortforklare, at fjenden – sandet, derude fra vest, gik af med sejren.

Keld var en dag, nogle måneder efter at hans forældre var døde, kommet til døren for at sige, at nu tog han afsted. Han havde talt længe med Kristines far, talt om saglige og alvorlige ting, om sandet, om dyrene, om fremtiden, som ingen af dem kunne vide noget som helst sikkert om, bortset fra dette ene, at den nok ikke blev lettere at tage livtag med, end sandet havde været.

Keld havde ungdommens kræfter i behold og kun sig selv at sørge for. Han havde besluttet at køre ned i det pestrømte Midtjylland, hvor der skulle være jord at få. Søren kunne ikke slippe stedet, hvor han var født, ikke endnu. Han havde desuden familien at tænke på. Han ville vente og se tiden an, i hvert fald endnu en vinter over.

Sørens fregnede dreng, der befandt sig midt i tandskiftets åbenmundede tid, havde stået og lyttet, mens han med foden formede den lille sanddyng, der rislende havde fundet vej over dørtrinnet, mens de to mænd havde snakket. Det kunne ligesom ikke mere betale sig

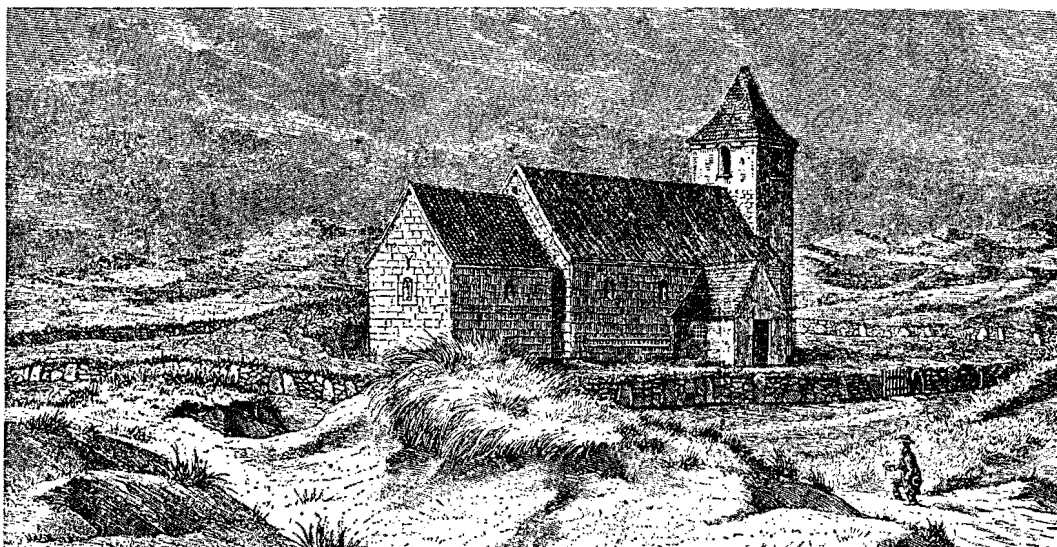
at lukke døren. Husets tre kvinder gik til og fra, havde fundet lidt at lave, så de kunne holde sig i nærheden. Stille Bedste satte sig med sin grove strikkestrømpe, Kristine syslede med et eller andet ved ildstedet, faldt i staver ind imellem, og sørgede for ikke at komme til at se for meget på Keld. Kristines mor kom med fjerving og fejespån og fjernede den lille sanddyng, der havde givet beskæftigelse til den lyttende dreng.

– Der må vel være en mening med det!

Det måtte der vel! Det var de to mænd enige om. Sandet kom vel sagtens over den hele egn som en straf, eller måske som en mindelse om et eller andet. Var man blevet for sikre på sig selv, på det hele? Præsten havde også været inde på det, havde gang på gang talt om Guds finger, der er med i alt, om regnen, der falder, hvis han vil, om sandet, der som en Egyptens plage erobrer en egn, hvis folk har gjort sig fortjent til straf. Havde man haft for travlt med sig selv, med jorden, selv om ingen ville vedkende sig nogen storhed i den retning. Her havde ikke været noget at rutte med, heller ikke før sandstormenes tid. Men havde man måske glemt at række hånden til nogen, som havde ens hjælp behov, havde man ladet egnens indesluttede sindelag få lov at lukke sig om egne problemer, mens man samtidig lukkede øjnene for pligterne mod næsten?

Præsten, der var fra en anden egn, vendte atter og atter tilbage til disse spørgsmål, der havde fået folk til at lude på kirkebænkene. Måske havde han ret, præsten. Der skulle højere magter til at nedkalde den forvandling, der var så alt for synlig og følelig for de to mænd i døråbningen.

Keld ville køre om et par dage. Han bød dem alle farvel med det samme. Der var så meget, han skulle nå. Med støvlerne tungt begravet i sandet hastede han hjemad mod den klit, der husede hans ringe bolig. Kun en gavlspid i vindsiden fortalte om, hvad klitten gemte under sin rillede runding.

Tved Kirke i sin sandørken, tegnet 1875 af professor J. Magnus-Pedersen.

Kelds: Lev vel! og Søren: Gud i vold! dirrede i luften, da døren skulle lukkes. Konen måtte igen have fat i fjervingen, før det kunne lade sig gøre.

Denne afsked var endnu engang blevet gennemlevet, mens Kristine lå på knæ ved Stille Bedste, denne afsked, der på en ejendommelig måde var blandet sammen med Bedstes fortælling om dengang for mange, mange år siden, hun havde set »den fremmede«, sit livs skæbne, gå bort i samme retning. Da »den fremmede« gik, var landskabet grønt. Da Keld gik, skridtede han afsted gennem det gråhvide ørkenlandskab, som nu havde stødt dem alle fra sig.

Kristine havde svært ved at blive nærværende efter nattens sindsbevægelse. Ikke en tåre havde været at ane på hendes kinder. Hun var opdraget til ikke at græde. Gråd var kun for svage sjæle. Og de var ikke velsete derude i klitterne.

Keld var gået, »den fremmede« var gået. Men Keld var kommet tilbage for at hente hende og Stille Bedste. Hun følte pludselig gennem hele sin krop, hvor godt det var, at

hun kunne stå her i dette bevægende daggrø ved Vildsund og støtte sig til ham. Hun hørte hestene grasse og følte katten om sine ben. Derhenne på vognen lå Stille Bedste, udfriet af sin livslange længsel.

Selv havde Kristine livet at holde fast i. Hun så op mod lærkesangens lydpletter i morgenlysningen. For første gang vendte hun sig mod Keld, og det stod hende i et nu så skærende klart, hvor lidt de kendte hinanden.

– Vi må vel se at komme over med den første færge?

Keld havde brudt den timelange tavshed med dette spørgsmål, der med en vis brutalitet vendte Kristines sind fra genoplevelsens mange billeder til den øjeblikkelige situation, som de nu i fællesskab måtte tage stilling til, hun og Keld.

Ubevidst havde Kristine forestillet sig, at Stille Bedste skulle i jorden derude i Tved ved siden af manden og sine døde småpiger. Det var dér, hun hørte til.

Keld fremførte, at de vanskeligt kunne nå at komme tilbage gennem sandet, køre kunne de jo heller ikke det sidste stykke til kirken.

Det ville tage mindst et par dage ekstra. Turen havde i forvejen taget hårdt nok på hestene. Hurtigst muligt måtte de færges over sundet og se at få Stille Bedste begravet deroppe i Sundby. Keld havde bemærket kirken, den dag han kom. Den lå så højt, at man måske kunne øjne de hjemlige klitter derfra.

Kristine skulle ligesom på Bedstes vegne vænne sit sind til den tanke, at Bedste skulle hvile i jord, der var dem helt fremmed. Så huskede Kristine på, at Stille Bedste jo faktisk tog afsked med graven derude ved den lille kirke i sandødet, da hun for mindre end et døgn siden lagde sine liljer ved den næsten tilsandede sten med de tre navne. Bedste havde sagt farvel, havde vidst med sig selv, at hun aldrig ville komme tilbage.

Hermed søgte Kristine at vende ryggen til det derude mod nordvest. Hun gav Keld ret. De måtte have det ordnet i Sundby. Så kunne hestene også hvile, mens graven blev kastet.

Kristine sad bænket i et morgenlunt køkken. Konen fra en af gårdene tæt ved kirken havde bedt hende ind. I den stille morgen havde gårdens hunde halset ad Kristines kat. I et blik havde konen opfattet situationen, havde hentet en tørveløb, så katten kunne komme i bur, og nu sad den der under et gammelt, fastbundet klæde og søgte at få hold på sit temperament.

Konen havde nikket mod Stille Bedstes til-dækkede skikkelse på vognen:

– Hvem er det?

Kristine fortalte om deres nat ved Vildsund. De var ved gry kommet over med den første færgе, og nu var Keld gået for at opsøge præsten. Kristine var blevet ved vognen, til Keld kom tilbage. Først, da han kom sammen med præsten og fortalte, at de allerede havde været omme ad graverens dør, kunne Kristine få sig til at gå fra vognen. Kurven med katten blev sat ind i et udhus.

Stille Bedste skulle nok komme i jorden inden aften. Det var man indstillet på. Keld havde lovet at give en hånd med på kirkegården. Præsten forstod godt, at de skulle skynde sig. I brudstykker havde han fået Kelds beretning om det, der var gået forud, og det, der ventede.

Nu sad Kristine så i det fremmede køkken og måtte sige gårdmandskonen det mest påtrængende, det for Kristine så anfægtende, at Stille Bedste måtte begraves i fremmed jord, selv om det endda ikke var så langt hjemmefra. Da de i den tidlige morgen var kørt op ad bakken fra sundet, havde de kunnet skimte klitterne langt, langt derude. En smal, hvid bølgelinie i morgensol over det brede, bakkede land.

Nej, Bedste var måske ikke så langt hjemmefra endda. Dette her var bare så helt anderledes. Der var en verden mellem den lysende klitkam der ude og de grønne agre her. Den fremmede kone måtte indrømme, at ingen her havde gjort sig klart, hvor alvorligt det stod til i de egne, der var blevet flyvesandets bytte. Man havde haft sine anelser, for af og til var vogne med folk og ejendele kommet forbi, men her havde man ikke haft lyst til at spørge, og de rejsende havde tilsyneladende ikke villet snakke. Sådan var det vel: Den slagne fortæller ugerne om sit nederlag. Den fremmede kone forstod det godt.

Kristine var ikke rigtig sig selv. Nattens vågen og sindsbevægelse havde tæret på hendes kræfter. Det følte godt og trygt, da den moderlige gårdmandskone pakkede tæpperne til omkring hende i den ægteskabelige alkove. Den var lun endnu. Så tidligt på dagen var det altså stadig. Konen fik lige sagt, at hun gik ud med lidt til Keld. Så sov Kristine.

Der var ingen i stuen, da Kristine vågnede, kun katten, der indestængt kradsede i sin

kurv. Konen måtte have båret den ind, mens Kristine sov.

Med en hurtig armbevægelse strøg Kristine tæppet til side og ville stå ud af alkoven. Men benene lystrede ikke. Hun lagde sig tilbage i puderne og følte en smerte vælde op i ryg og hoved. Feberhed og hjælpeløs lå Kristine og græd, da konen kom ind.

Konen tyssede og trøstede, prøvede at få Kristine til ro. Graven var nu færdigkastet. Mændene derude kunne også ordne resten.

Men Kristine ville ud. Konen måtte med bekymring i ansigtet kalde de to tjenestepiger ind fra bryggerset. Sammen hjalp de tre kvinder Kristine ud i solen. En sort kiste stod på jorden ved siden af vognen. Stille Bedste blev varsomt anbragt på evighedens leje af dufteende hø, hentet fra skrænterne ved Limfjorden.

Det svimlede for Kristine. Konen og pigerne tog et fast tag for at støtte. Keld så rådvild fra den ene til den anden og forstod, at det var galt fat.

– Alt kød er hø. Himmell og jord forgår, men min Gud forgår ikke.

Præstens blik var fæstnet på den friske jorddyng, hvis overflade dampede svagt under eftermiddagssolen.

– Alt kød . . . Lille Bedste!

– Himmell og jord forgår . . .

Ja, havde de ikke netop set jorden forgå derude under klitterne. Den jord, der engang kunne give dem brødet, og som skulle have båret dem på deres livsvandring. Deres jord forgik, næsten mens de så på det. Klitter er ikke jord.

Kristine hørte kun lidt af præstens uforberedte tale. Hendes tanker ville ikke holdes fangen. De flakkede hid og did og lod sig kun i få øjeblikke opholde af de bibelord, der på stedet faldt præsten ind. Den gamle kone i kisten var ikke præstens sognebarn, så betragtningerne kom til at gælde forkrænkeligheden i al almindelighed og vi syndens børn i særdeleshed.

Præsten så op og følte vist selv, at den tale var lidt for kort, hvis han skulle have sin betaling for tjenesten. Så faldt hans tanke på kirkens mærkelige, gamle ligsten, der for århundreder siden kunne være sat som manende minde for hele menneskeheden. Mange havde søgt at tyde den latinske tekst langs kanten af den lange smalle granitblok, også præsten selv. Lidt knudret, men stærk lød teksten:

– Hvem du end er, der kommer til stede, hvis du er i dødens magt, da stå, læs, græd!

Hvem er ikke i dødens magt? Kristine kunnen næsten ikke holde sig oprejst. Hun tog præstens ord helt bogstaveligt: Stå, sagde han. Læs, sagde han. Hun kunne ingen af delene.

Men græde . . .

Det sortnede for Kristine, da hun langt inde i sin febersitrende bevidsthed hørte de tre små skovfulde jords klump mod kistelåget. Hun hørte graveren tage fat straks med den store skovl. Så opfattede hun ikke mere.

Keld stod ved siden af, da konen og pigerne lempede Kristine på plads i alkoven.

Dagene gik, sollyse og grødefulde. Kristine lå stadig alvorligt syg i alkoven hos de fremmede mennesker. Der var skaffet Keld sengested ude hos karlene. Folkene i gården havde trukket sig tilbage til et lille kammer mod nord. Det kunne til nød bruges i den varmeste tid.

Kristine skulle ligge godt. Hun fik lov at blive i alkoven.

Feberen rasede i hendes krop. Konen gjorde sit bedste med stærk te af salvie og andet lægende. Stort mere var der ikke at gøre, sagde de kloge. I sin febevildelse kunne Kristine vanskeligt drikke den stramme bryg. Keld blev hentet ind fra marken, når det var værst. Han havde stillet sig selv og sine heste til rådighed i gårdens drift som vederlag for husly og forplejning.

Kristine så Keld gennem feberens slør og

blev rolig. Men en aften stirrede hun på ham med forvildede øjne og spurgte:

– Er du den fremmede – eller hvem? Rejser du snart?

Keld holdt Kristines hænder fast mellem sine, mens han talte indtrængende og langsomt til hende:

– Kristine, du kender mig da. Du kender da Keld. Jeg rejser aldrig fra dig, så sandt du vil følges med mig. Kristine, hører du, hvad jeg siger? Hvis du også vil, skal vi være sammen alle vore dage.

Et lille smil forskønnede et øjeblik Kristines blege, forpinte ansigt. Så faldt hun i søvn og vågnede først op ad næste formiddag.

Feberen var borte.

Keld blev kaldt ind. Manden også.

Kristine så spørgende på Keld fra alkovens dunkelhed. I hendes underbevidsthed levede en drømmeagtig glæde, nogle ord, som hun mere følte end fattede.

Keld tog Kristines hånd og sagde højtideligt, at nu, da både manden og konen var til stede, ville han gentage, hvad han havde sagt til Kristine i aftes:

– Kristine, hvis du også vil, skal vi være sammen alle vore dage!

Kristine fandt ikke ord til svar. Hun nikkede, og bejaede deres fælles pagt med den lykkens rødme og det øjnenes lys, der er det skønneste, andre kan være vidne til.

Manden og konen opdagede pludselig, at de også stod og holdt hinanden i hånden. Den lille afslørende gestus blev afviklet i en fart, da de trådte til for at ønske de unge tillykke. Konen smuttede hen til sit køkkenskab for at finde et eller andet at fejre begivenheden med. Og manden, der var en glad mand, forkyndte, at der skulle holdes trolovelsesgilde her på

gården, så snart Kristine var rask nok til det. Ingen var vel nærmere til at sætte et krus øl og et måltid mad på bordet end vor mor. Selv havde hun ingen børn fået, og så var der endda her på det sidste kommet ungdom til huset. Det skulle fejres. Selvfølgelig.

Svært praktisk var det også med det ja-ord i rette tid. Besværligt var det blevet for Keld og Kristine at rejse videre ned gennem landet som to fremmede. Trolovelsen, der var mere bindende end selve vielsen, ville på mere end een måde lette den vidre færd. Kristines forældre skulle nok give deres minde, når de unge nåede frem. Selv om det vel var lidt sent. I denne sag havde nødvendigheden krævet sit.

For en god uges tid siden begravelse, idag trolovelse.

Manden og Keld gik ud for at se til dyrene. Konen satte rokkehjulet igang, mens hun vagtsomt overvågede Kristine henne i alkoven. Bedringen skulle gerne fortsætte. Stod det til hende, var Kristine snart oven senge.

Den aften gav Keld sig god tid, inden han gik ind. Med sindet fuldt af vilje til at klare den vidre færd med alt, hvad den måtte indebære, stod han ved kirkegårdsdiget og så ud over Thisted Bredning. Kirken derovre synede stor og bydende over byens beskedne klynge huse.

Her var så grønt, så sommerligt. Han tænkte på sandet, han var flygtet fra, og vendte sig for at se derud mod nordvest. Klittoppene var borte. Hverken sol eller måne lånte dem så meget lys, at de overhovedet kunne anes.

Keld gik over kirkegården til Stille Bedstes grav. Han følte efter, om trækorset nu også stod fast. Sidsel hed hun som så mange andre her:

Sidsel Klemmensdatter af Tveds.

Så gik han ind til Kristine.

Mette Fastrup.

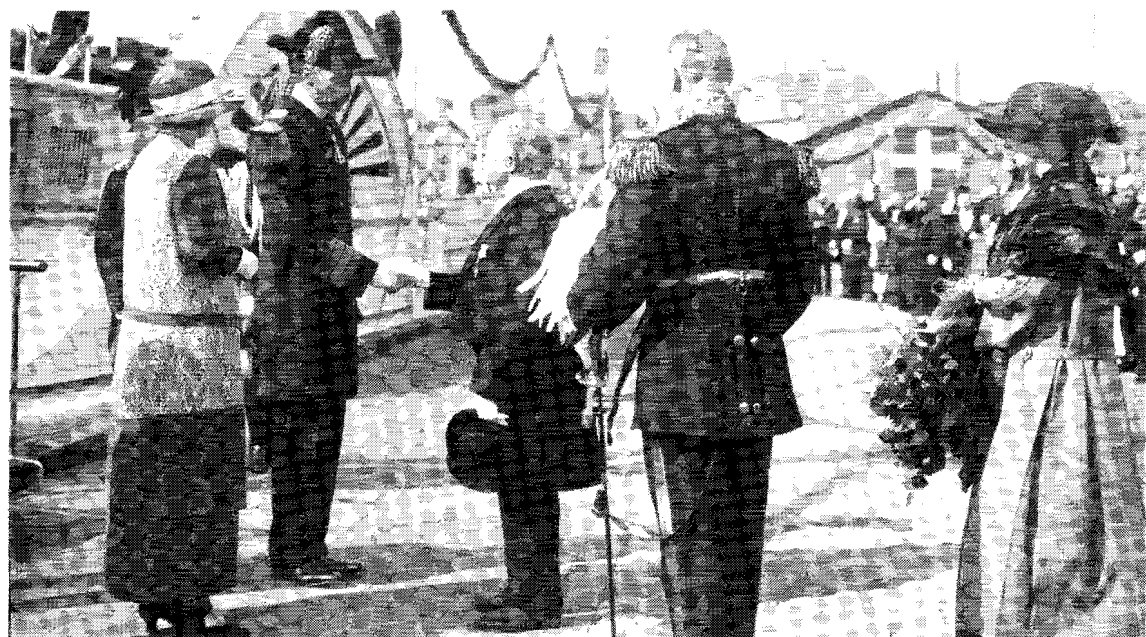
fra det gamle album

Da Thisted fejrede 400 års købstadsjubileum i 1924, gik mange i Skoven – Thisted Plantage – i deres fineste puds. En fotograf havde en travl dag med at tage billeder. Et af dem er sendt til »Jul i Thy«s gamle album fra Kristian Frandsen, Fengersvej 19, Valby. Han er født i ejendommen Nørregade 15 i Thisted, søn af Vilhelmine og Lars Kristian Frandsen. Men hvem kan hjælpe med at finde frem til, hvilke personer der er med på billedet, der blev taget i august for 52 år siden?

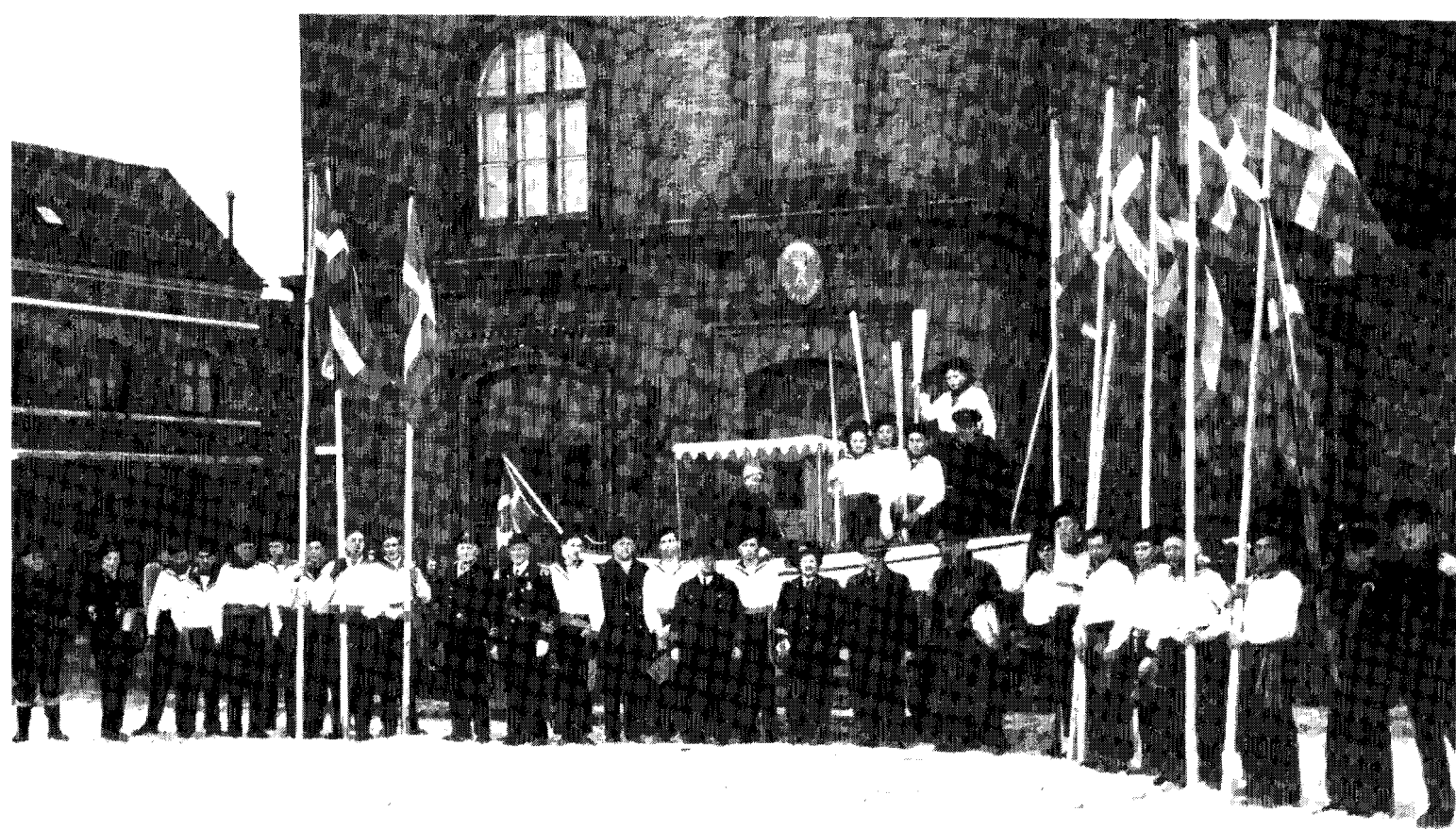
Amtmand Bache havde indbudt til middag på Amtsgården i Thisted for omkring 50 år siden, da billedet blev taget (ca. 1924). Det tilhører musikpædagog, fru Edith Larsen, hvis mand var skoleinspektør ved Thisted Borgerskole. Personerne er fra venstre læge Niels Hammer (fungerende som jernbanelæge), toldforvalter Christensen (halvt skjult), skoleinspektør A. Larsen, fru toldforvalter Christensen og dennes datter, Gerda. Den gamle dame i midten er fru Ane Signe Knudsen, drengen foran Carl Christian Bache (søn af amtmanden). Den slørede dame i baggrunden ved man ikke hvem er – blot at det ikke er læge Hammers hustru. Derefter by- og herredsfuldmægtig Søren Bjerregaard, der blev borgmester i 1925, hans hustru Bertha Bjerregaard (i hvid kjole), kunstdrejer C. K. Bunch og fru Ida Bunch. Foran dem Ellen Bache, datter af amtmanden. De tre siddende er fru Edith Larsen (med hvid hermelin), amtmand Bache og frue. Bache blev senere stiftamtmand i Aalborg. Ane Signe Knudsen, fru Ida Bunch og Bertha Bjerregaard er mor, datter og datterdatter, oplyser fjerde generation, erhvervs- og turistchef Mogens Bjerregaard, søn af Søren og Bertha Bjerregaard. Billedet er så vidt vides det eneste, der eksisterer af Ane Signe Knudsen sammen med sin datter og svigersøn, datterdatter og dennes mand. Ane Signe Knudsen var enke efter Daniel Joseph Knudsen og efter datidens forhold grundejer i stor stil. Hun ejede det areal mellem Bryggerivej, Dr. Louisegade, Frederiksgade og Vestergade, som kommunen købte. I et dokument af 27. juli 1898 betegnedes arealet »Enkefru Knudsens Toft«.

Dette billede fra Thisted's 400 års købstadjubilæum i 1924 blev 47 år senere sendt til fru Edith Mikkelsen, Malthe Bruunsvej, gift med tidligere borgmester Aksel Mikkelsen. Billedet er fra modtagelsen af Chr. X og dronning Alexandrine på havnen. Thisted's daværende borgmester, redaktør M. Aaberg, Thisted Amts Tidende, hilser på kongen, mens amtmand Bache og frue ser til.

Guldsmed Anders Henningsen har gemt dette billede fra købstadjubilæet. Foran en portal ved Hotel Aalborg står statsminister Th. Stauning.

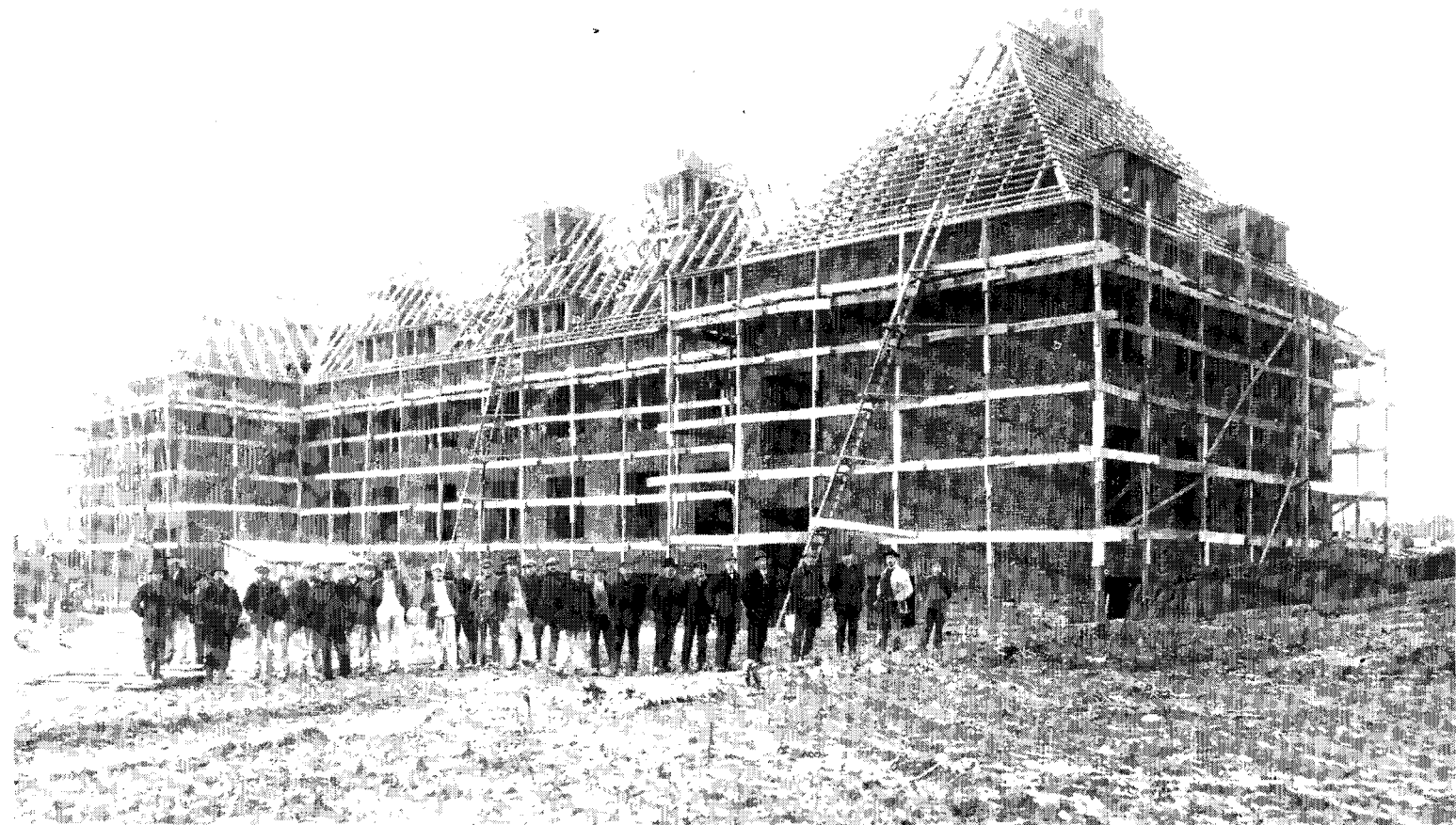
Den første »Fastelavnslavnsbåd« var så vidt vides på køretur i Thistedes gader i 1846, og den sidste kørte godt hundrede år senere. Billedet er fra en af de sidste ture først i 1950'erne. Nr. 1 fra højre er Oskar Skaarup, nr. 2 Peter Hyldig, nr. 3 Gunnar Søndergaard, nr. 6 Kristian Jensen, nr. 11 Grete Larsen, nr. 13 Th. Madsen, nr. 15 Aksel Andersen, nr. 17 Mads Christensen, nr. 18 Viggo Andersen, nr. 20 Kristian Andersen, nr. 24 Mads Christensens datter, nu fru Jespersen, nr. 25 Søren Madsen. I båden Kristian Kristensen og Aage Ryming, oplyser skibsfører Sv. Hvidberg, Thisted.

Mads Christensen gjorde honnør, da »Fastelavnsbåden« passerede Thisted Museum. – Foran ham lods Viggo Andersen.

Gennem snedækkede gader blev »Fastelavnsbåden« trukket på en vogn, forspændt heste. Formålet var indsamling til forskellige formål, blandt andet sømandsenker, som fik hjælp fra »Bombebøssen«.

Så vidt var man sidst på året 1919 kommet med opførelsen af Østre Skole i Thisted, senere brugt som gymnasium. Arkitekt Aage Kjellerup, Rud. Wulffsgade 13, Århus, har identificeret mange af håndværkerne og oplyser, at nr. 1 fra venstre er blikkenslager Harald Christensen, nr. 2 murer-svend P. Andersen, nr. 3 ukendt, nr. 4 blikkenslager Chr. Christensen, nr. 5 ukendt, nr. 6 ukendt, nr. 7 ukendt, nr. 8 maskinhandler, vand- og gas-mester Foulson, Frederiksgade, nr. 9 murer-svend Emil Jensen, nr. 10 ukendt, nr. 11 ukendt, nr. 12 murer-svend J. K. Andersen, nr. 13 arbejdsmand Arild Sjellerup, nr. 14 ukendt, nr. 15 murer-mester Chr. Olesen, nr. 16 ukendt, nr. 17 ukendt, nr. 18 murer-mester Andreas Jensen, nr. 19 ukendt, nr. 20 ar-bejdsmand Jens Holst, nr. 21 tømrer-svend Kr. Knudsen, nr. 22 tømrer-svend Boysen, nr. 23 tømrer-mester Martin Andersen, nr. 24 tømrer-svend Ander-sen, nr. 25 tømrer-svend Graakjær, nr. 26 tømrer-mester P. Kjellerup, nr. 27 tømrer-svend Vodstrup og nr. 28 tømrer-lærling Alfred Pedersen.

Mona Lise Petersen, Kattingevej 4, 2700 Brønshøj, har fundet dette billede i et gammelt album. Det er en reklame for at tegne syge- og ulykkesforsikring. Teksten lyder: »Tegn Deres Syge- og Ulykkesforsikring i Forsikringsaktieselskabet »National« i København. Aktiekapital 1 million kroner. Inspektør for Thisted Amt Søren Hebsgaard, Thisted. Agenter antages«. De tre børn er inspektørens børn Thea, Peter og Hanne. På bagsiden af postkortet findes denne tekst: En gårdejer kan sikre sig 5000 kr. ved død, 5000 kr. ved invaliditet, 5 kr. om dagen, alt som følge af ulykkestilfælde, samt 2 kr. 50 øre om dagen i sygdom, for en præmie af ca. 12 kr. 00 øre kvartårlig. Folk i højere eller lavere færelasser bedes forlange tilbud.

Fra en købmandsforretning i Hvidbjerg på Thyholm ses til højre Peter Hebsgaard, søn af Søren Hebsgaard, Hurup. Peter Hebsgaard var handelsmand i Thisted i mange år. Han døde i 1968, efterladende sig hustruen, Eva Hebsgaard.

Dette billede fra Gl. Bedsted Skole 1918 eller 1919 er dukket op hos fru Kamma Simonsen, Hejbøl ved Ølgod (nr. 2 i tredje række). Hun har givet følgende oplysning om personerne: Bageste række fra venstre: Thomas Brogaard, Bedsted, Marius Møller, Theodor, Otto Vinther, Bedsted, Jens Frostholm, Horsfelt, Kastrup Olsen, Theodor Møller, Jens Adolf Christensen (lærerens søn), Svend Aage Christensen (lærerens søn), Christoffer Andersen, Fuglsang, Jens Christiansen, Horsfelt, Niels Olsen (Dalgaard), Horsfelt. Næste række: Kirsten Grave, Sine Andersen, Fuglsang, Anna Daniel (senere Bedsted Kro), Ingeborg Christensen (lærerens datter), Sine, Jensine, Gl. Bedsted, Anna, Gl. Bedsted, Signe Poulsen, Horsfelt, Noline Winther, søster til Otto Vinther), Karen Brogaard, Bedsted, Marie Olsen (Dalgaard), Horsfelt, gift med cykelhdl. Andersen, Bedsted. Næste række: Stine Bovbjerg, Horsfelt, Kamma Poulsen, Horsfelt, Magda (datter af farveren i Morup Mølle), Jenny Rose, Else Søndergaard, Horsfelt, Elna Brogaard, Bedsted, Alma Bovbjerg, Horsfelt, Karen Søndergaard, Horsfelt, Else Godiksen, Vittrup, Elna Led, Morup Mølle, Metha Led, Morup Mølle, Elna »farver«, Morup Mølle, Elna Høgholm, Horsfelt. Næste række: ? Møller, Gl. Bedsted, Marius ?, Vittrup, Niels Brogaard, Bedsted, Theodor ?, Gl. Bedsted, Niels, Felix, Gl. Bedsted, Martin Pedersen, Horsfelt, Christian Daniel, Søren Riis, Oscar Pedersen (bror til Martin P.), Laust Ploumann, Richard Pedersen, søn af post Viggo Pedersen, Bedsted. Forreste række: Kristine Nielsen, Karen, Karen Ploumann, Anna. Yderst til højre i næstbageste række: enelærer Christensen, der virkede ved skolen til først i trediverne.

Sådan så stuen på Færgegaard ud i 1914. Tage Leerskov, der efter en gerning som forstmand er gået af og nu bor i Tranum gamle præstegård, oplyser om personerne på billedet: Min søster, Magda, min far, F. Madsen Leerskov, jeg selv, min bror, Carl og min mor.

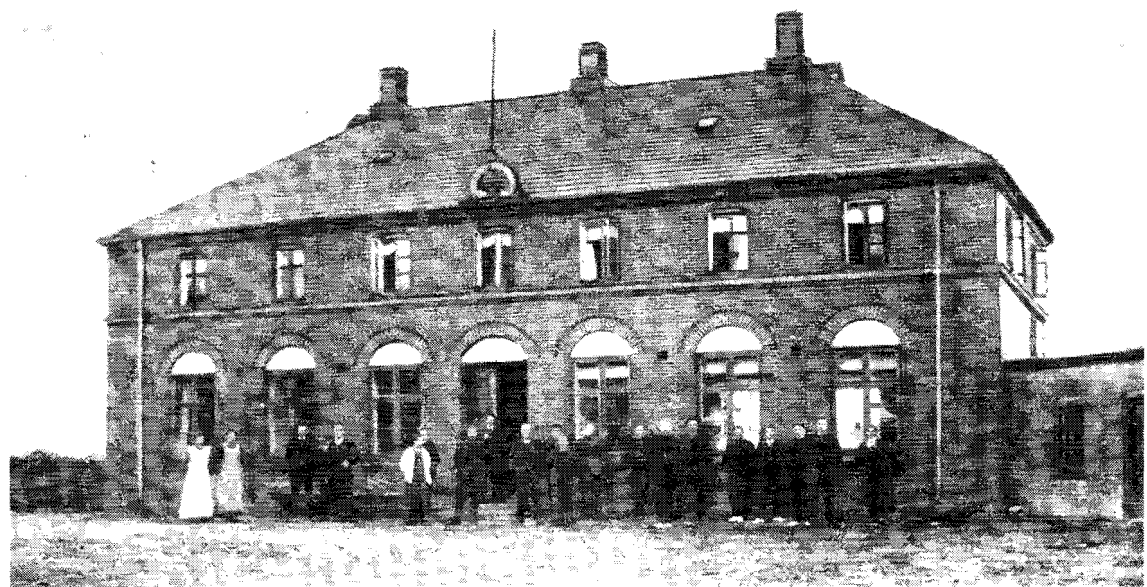
Oldgranskere holder frokostpause under udgravning på Færgegaards mark i 1914. Det er fra venstre Carl Leerskov med broderen Tage på skulderen, overretssagfører Billeskov Jansen, Thisted, i baggrunden redaktør M. Aaberg, der var formand for Thisted Museum, Færgegaards ejer: P. Madsen Leerskov, datteren Magda og fru Erna Leerskov.

40 årsdagen for stiftelsen af Thisted Afholdsforening blev markeret ved en fest på Afholdshotellet. Fru Andersen, Tingstrupvej 18, Thisted, der har gemt dette billede fra begivenheden, oplyser, at pigen yderst til venstre var en wicnerpige, der var hos snedker Larsen. Hun husker ikke, hvem hendes partner var. Par nr. 2 er karetmager Nielsen og den såkaldte Georgs Mary fra Hundborgvej. Par nr. 3 husker hun ikke. Nr. 4 er Arnold Mikkelsen og måske Magda. Nr. 5 er Emil Mikkelsen og Sørine Mikkelsen, nr. 6 Karlo Jensen, Nørreallé, og Johanne Shellerup, Toldbodgade, nr. 7 Larsine fra Asylgade og Niels Andersen fra Hundborgvej 14, nr. 8 konduktør Poulsens Viggo og Larsines søster Olga. Musikken blev leveret af Hyldgaard, der står ved lærerinden, der vist var fra Sennels.

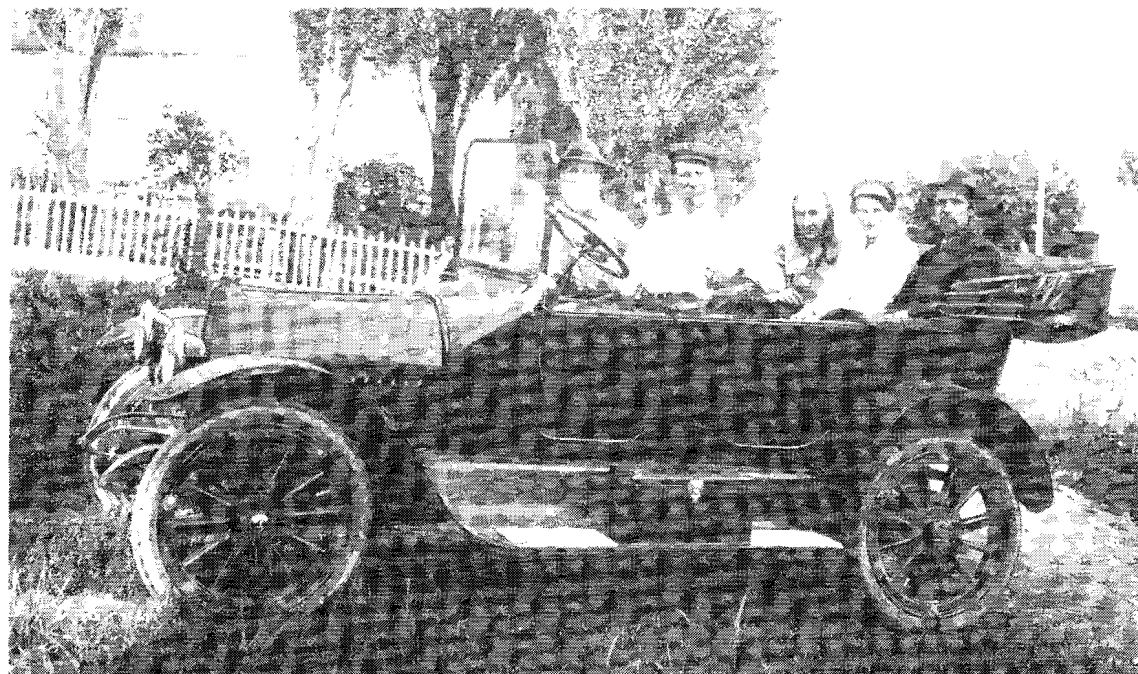
Thylands Højskole blev oprettet i en gård i Hundborg i 1895. En ny skolebygning opførtes i 1903, men kun en halv snes år senere blev skolen nedlagt. Den første forstander til 1901 var Peder Hansen, der kom til Galtrup, derefter var cand. theol Thyge Thygesen forstander til 1908, Kr. Fuglsang til 1910 og sidst Olaf Andersen.

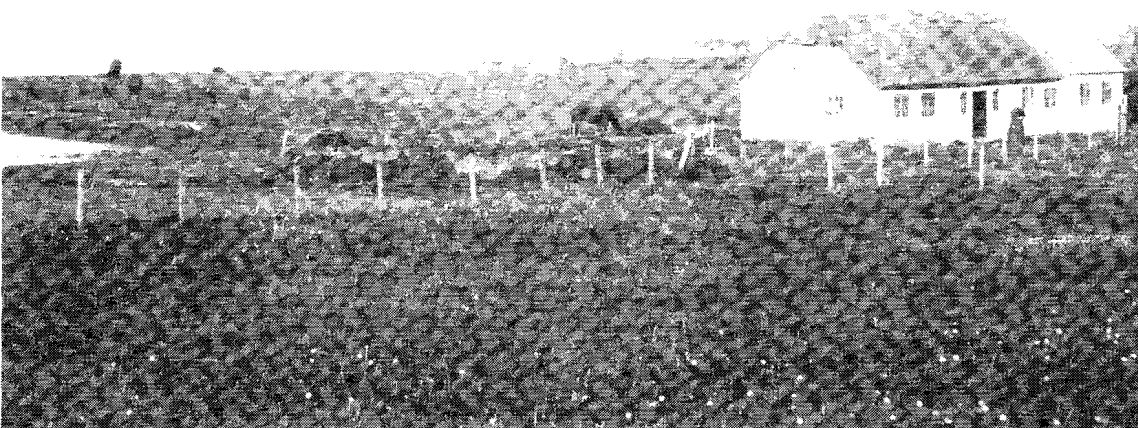
Thylands Højskole nåede op på 33 elever, men da der i vinteren 1912-13 kun var syv, besluttede Olaf Andersen at nedlægge skolen. Jord og bygninger blev solgt til en landmand, der lod skolebygningen bryde ned. En sten ved Thisted-Vorupørvejen minder stadig om, hvor skolen lå. Billedet er fra et af de første år, efter at den ny bygning var opført. Else Nielsen, Rønhave Parkvej 27, Karrebæksminde, der har sendt postkortet til »Jul i Thy«, oplyser, at det er Kjeld Kjeldsen, Beersted, der står lige ved højre side af døren.

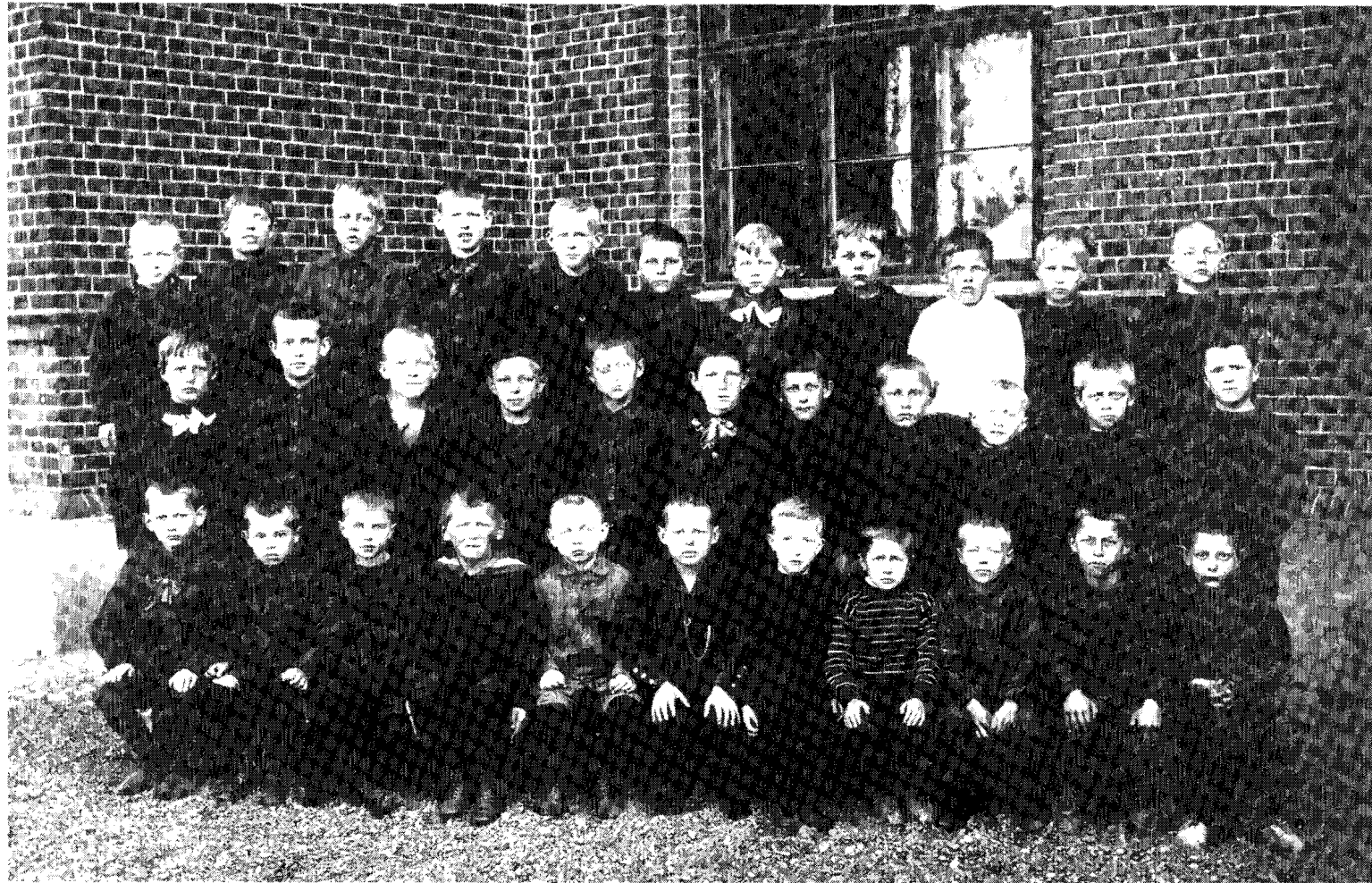
Et damptærskværk hos Chr. Frandsen Kloster, Brund, først i tyverne. Nr. 1 fra venstre er fyrbøder og værkfører Niels Jensen, Villerslev, nr. 2 nuværende smedemester i Brund, Jens Bojsen Jensen, nr. 3 ukendt, nr. 4 Harry Pedersen, Brund (også spillemand), nr. 5 og 6 ukendte, nr. 7 Jens Madsen, Brund, nr. 8 Søren Nielsen (bette Søren), nr. 9 Karl Andersen, Brund, nr. 10 Lars Peter Larsen, Brund, senere Kjelstrup (Lars Tange), nr. 11 Chr. Frandsen Kloster, Brund, nr. 12 ukendt. Siddende foran: Kresten Nørgaard, Kjelstrup, og de fire brødre, som hørte til på ejendommen, Frands, Niels, Jens og Alfred Frandsen Kloster, som bor henholdsvis i Ranum, Tilsted, Brund og Ørsbjerg på Fyn, oplyser Niels Frandsen Kloster, Tilsted. Fotograf: Svend Jensen, J. P. Jacobsensgade 10.

Dette billede blev fundet på loftet hos gdr. Elias Raaby i Jannerup. Det blev afleveret til »Jul i Thy« med henvisning til, at gårdens tidligere ejer, Niels Vestergaard, Grønlandsvej 24, Thisted, formentlig kunne fortælle noget om bilen og personerne, men han kendte ingen af dem, og vi må anmode om hjælp fra vore læsere.

Et billede taget af fotograf L. H. Gram, Thisted, fra en sø eller en bredning. En kirke kan skimtes meget svagt i baggrunden. Billedet har tilhørt Kjeld Kjeldsen, der boede i Beersted i ca. 28 år til omkring 1949, men der savnes oplysning om, hvor billedet er taget. Hvem kan hjælpe?

En drengelasse i Thisted vestre Skole 1917-18. I følge oplysning fra arkitekt Aage Kjellerup, Århus, er det i 1. række fra venstre: Ejner Jensen, Alfred Andersen, Carl Ejnar Sørensen, Hakon Jalk, ? Sørensen, Jørgen Lerhøy, Kristian Jensen, Asbjørn Sørensen, Eigil Birkholm, Herluf Vestergaard og Johannes Bach. 2. række: Henry Jensen, Leo Berthelsen, Aage Kjellerup, Alfred Jensen, Kristian Østergaard, Emanuel Jensen, ? Vestergaard, Jens Skaarup, Ronald Hansen, Kristian Pedersen, Otto Maag Jacobsen. 3. række: Eigil Søndergaard, Folmer Odde, Alfred Hald, Johannes Carlsen, ? Sørensen, Jens Have, ? Jensen, Akton Nielsen, Konrad Jensen, Henry Mathiassen og Ejnar Christensen (Musikhuset).

For 25 år siden rejste Han Herreds Husmandskreds dette minde om digteren Johan Skjoldborg (1861-1936). På stenen er indhugget verset:

Vi vil rejse nye huse
nye hjem fra strand til strand
med de hundredtusind haver
smykket skal du stå vort land.

Afsløringen fandt sted lørdag den 23. juni 1951. Til venstre formanden for Nordthy Husmandskreds Chr. Bunk, til højre formanden for Thisted Amts Husmandsforening, Andreas Søndergaard, Mors.

En søndag aften på KFUM i Thisted i lokalerne på Stationsvej i 1916. - I baggrunden ses bl. a. formanden, manufakturhandler Th. Nielsen, og lidt længere fremme forretningsfører Christensen, Vestergades Brugsforening. Foran dørkarmen til højre malermester Østerbye.

24 redningsmænd ved stationerne i Lildstrand, Klitmøller, Stenbjerg og Lyngby oplevede en vemodig dag 1. oktober 1975. Redningsstationerne blev nedlagt, og mandskabet måtte sige farvel. Billedet er fra Stenbjerg, hvor Niels Jørgensen Poulsen, Niels Peter Christensen, Emil Thomsen, Julius Mikkelsen, Sigvald Christensen, Poul Munk Pedersen, Jørgen Vang Jensen og Niels Peter Jensen Munk står foran redningshuset, der bevares som museum.

Galgens ret

*En ung piges skæbne
i det pestrømte Vestjylland.*

*Fortælling af forfatteren
Erling Kristensen*

Erling Kristensen (1893-1961)

Her er så sommerstille inde i havklitten, at man hører selve tidens evighedssyden og vandremyrernes fjed over hvidskorpet flyvesand. Tiden er gået i stå, og tiden går: Syder over solstrandens hentørrende blæretang, ilandskyllede flasker og bølgeknuste vragester.

Det er i dag, men så lyst, så solbagende og sommertyst, var her ikke altid, og det er et spørgsmål, om en slig stilhed og et sligt havblik kan opleves to gange i et menneskeliv. Her er brændingens valplads. Her har tidernes storme raset med gunger og brag, og i solstilheden fatter man ikke, at land, der engang lå livsgrønt og lysende under solen, er blevet borte i fråde, er kværnet til sand og skyllet til havs.

Men kendsgerningerne hvisker: Her, hvor

blændende klitbjerge i dag lyser langt ind i det fattige bagland, gik engang – ikke den yderste – men et frodigt sogns inderste grænse. Dets navn og udstrækning er kendt, og for ikke så længe siden levede endnu mennesker, hvis vugger havde gået derude, hvor mågerne glimter hvidt over dybt vand, og fiskerne nu trækker deres garn.

Det miledybe flyvesandsrige sommer i dag som et eneste solskinshvisk. . . Men mest indtrængende hvisker det her, hvor en stump hældende tagspær endnu er synlig over flyvesandets knistrende runding. Måske ligger der mere gemt derinde under klittens stormsvungne former. Ingen ved det. Tiden fører ikke journal over sine gerninger. Men det, der her rager op, kan ses og berøres. Egetømmeret er

hedt af nuets hvide middagssol. Man kan stå her i stilheden og se de trænegler, datidens bygmester har skåret til og brugt i mangel af søm og spiger. Og gravede man klitten væk, er der mere end sandsynlighed for, at man fandt rester af flere spær. Måske af hanebjælker, hvortil datidens svaler har klinet deres reder ... Gravede man dybt nok, fandt man måske hele kampestenssylden til den gård, der længst holdt stand herude, og som sidst af alle lod sig begrave til flyvesandstormenes hvasse ritual?

Stedet fortæller. Det kan århundreders historier på godt og ondt. Men tydeligst lyder den, der begynder engang i pestens tid – og som ikke vil tie, før ufødte storme har kastet flyvesand på, og sidste rest af det, der engang var, er dækket til og sunget ud.

Der hviskes, mens myrerne vandrer, som det nok har hvisket om den øde gård i den fjerne middagsstund, da pestskræmte mennesker med tørklæder bundet stramt for munde og næser bar to døde ud i den soltyste gård og læssede dem op i en halmstrøet vogn.

Det var begravelsesforberedelser uden salmesang, uden bøn. Kun et hanegal skingrer som den eneste levende lyd i solskinsstilheden ... Så tager kusken til tømme. Trækstudenes kløve begynder at knirke, og vognen skumpler ud gennem gårdsleddets skygge.

Tilbage i den solsummende gård står to halvstore drenge med en mindre mellem sig. Uden selv at vide det følger de efter, men mændene, der i skræk for pestsmitten går så langt ud til siden for vognen, som tømme og vejen tillader, ser sig misbilligende tilbage. Det får drengene til næsten at gå i stå. Og da mændene har vendt sig endnu et par gange, står børnene og bliver ved at stirre, så længe de endnu kan se lidt til det støv, der viser, hvor vognen med deres mor og far skumpler sig vej ud i det solsvedne land. Så vender de sig samtidig og ser tilbage mod hjemmet, der nu har pesttegnet: Det sorte tjærekors glinsende på muren ved indkørslen. Frygtsomt og

med tøvende skridt går de tilbage – den lille klynkende og med fingeren i munden. Han er sulten – han er træt og vil ind til mor.

De to store hører ham ikke, men de fornemmer, at stilheden ude i gården er blevet endnu større og strengere, end da mor – som den sidste – holdt op med at svare. Døren, hvor de to stive bylter blev båret ud, står så åben, som de aldrig har set det før. Der er dunkelt inde i gangen. En underlig dyb og stum dunkelhed, der får dem til at flygte ud gennem gårdsleddet med den lille grædende imellem sig.

De går med tvungne og undselige bevægelser frem og tilbage og hører de glemte kreaturers brølen inde fra stalden. De ved, at de burde gå ind og trække dem ud på græs. De husker begge, at mændene sagde noget om det, inden de gik, men stilheden truer derinde. Og på trods af de sultne og tørstige dyrs kalden driver de bort fra indkørselens sorte kors.

Mange gange er de tilbage ved gårdsleddet, står og ser ind mod døren, hvor mor og far blev båret ud. Så kommer katten dem mjavende i møde. Den er noget levende i den strenge stilhed – og den er ikke bange. Højt mjavende og med rejst hale og knitrende pels smyger den sig om deres ben, går foran, lokker for dem og får dem med.

Gråden presser ru og brændende i halsene, men endnu har de ikke grædt. Ansigterne er stramme, sindene er stumme og stive, endnu har de ikke talt. Før mændene kom, har de skreget et og andet nødvendigt ord til hinanden. Og nu, hvor de tumler med at få kvien, trækstuden og køerne vandet og ud på græs, skingrer de med skrattende røster, støjer og laver larm. Instinktivt undgår de normalt udtalte ord. Fylder stilheden med unødvendige lyde, og i hu og hej springer de med dyrene ud over de solsvedne marker. De råber og slår tøjrepæle ned, og med hvert kølleslag søger de at ramme den stilhed, der har drejet deres barnlige følelser i baglås.

Nu, de er kommet i gang, tør de ikke holde

De råber og slår tøjrepæle ned, og med hvert kølle-slag søger de at ramme den stilhed, der har drejet deres barnlige følelser i baglås.

op. Mændene, der var her, pålagde dem så meget, de endelig måtte huske at få gjort. I stalden har der ikke været muget ud, siden mor blev syg og gik i seng. Hønsene har ikke fået æde, og rederne er ikke blevet tømt for æg. Ikke et øjeblik vover drengene at stå stille. De arbejder som i vildelse, og da de ikke kan mere, og dunkelheden knebler dem til tavshed, falder de om på sengen, den ene efter den anden, og sover, inden kenderne endnu har nået at varme den uregte sengs puder.

Over den sovende gård står sommernatten lys og dejlig. Lange solhede sommerdages tørke knækker tørt i mur og skrumpet træ. Ind ad luger og døre ligger nattens grønlig nordenskimmer.

Katten går ind og ud, lytter mod de soven-

de drenge, sætter sig ud på dørrædet og lytter med drejende øretragte. Så lister den ind, tager bestik og springer i et lydløst fust op og sætter sig lysvågen og eftertænksum mellem de sovende drengebørn. Den ser på dem og spinder, drejer ørerne mod deres sukkende drømmeklynk, så tager den fat på at slikke natteduggen af sin pels.

Ingen hører slikkelydens små, lyse klik eller dens strubes spinden. Den hører det heller ikke selv, men den hører noget andet ... Midt i et slik rejser den hovedet og lytter ... Med det slikkede bagben endnu strakt stift op, stirrer dens blik mod et par fremmede øjne, der kikker ind ved dørkarmen ... Et pigeansigt, der lyser hvidt i natskæret, kommer helt frem.

Længe stirrer de på hinanden. Mens hun nærmer sig sengen, samler katten benene under sig, og da hun er lige ved, springer den op og forbi i et langt spring. Bevægelsens pludselighed får hende til at tage sig til hjertet. Hun står lidt, som nævner hun ikke at vække de sovende, så bøjer hun sig og hvisker mod den største drengs øre, at han må stå op og hjælpe hende. Kvien derude i marken kan ikke føde sin kalv, og bliver den ikke hjulpet, så dør den.

Drengen hører hende ikke. Så lister hun en hånd ind under hans nakke og rejser ham. Siddende sover han videre, indtil hun hjælper hans ben ud over sengestokken og gentager, hvad hun er kommet for. Hun rører ved hans arm og hvisker, at han ikke må være bange.

Men da hans øjne åbner sig og ser, er et skrig ved at bane sig vej. Hendes hår er vådt og klistrer om de blege kinder, fra skørtets skoning drypper der vand på gulvets sten ... Han vil flygte, men hun holder hans arm fast. Hun trygler, at han ikke må være bange, det er kvien, det gælder, og så snart det er overstået, vil hun gå igen. Hun leder ham ud og hvisker, om han da ikke kan høre det arme dyr ... Det kan han nu. Pigen skifter grebet om til hans hånd og trækker ham med. Så slipper hun og løber. Og endelig forstår han,

at det ikke er en drøm. Hun er en rigtig pige ... Men hvordan går det til? Fra hår til hæle er hun våd som en strandvasker, og ved hendes grå skørt klæber et af havets glinsende tangstrå. Han fatter alvoren i kviers fødselsklage og løber sig søvnen ud af krop og lemmer.

Knælende bag kvien, der skummer af smertesved, søger de med hænderne at nå ind og rette kalvens forkert bøjede ben. Når den ene må give op, tager den anden fat. Rystende af spænding og medfølelse klager pigen sig, som martrer dyrets veer hendes egen krop.

Mange gange er de ved at give fortabt, men i det øjeblik solkanten rød og flammende viser sig under nordøsthimlens rødme, haler de ved kviers og egne sammenlagte kræfter en lille våd og sprællevende kalv ud i græsset.

Det er blevet så stille, at han hører lærkerne synge, men nu, det er overstået, og spændingen ebber ud, er ingenting, som det var: Hun, der står og stirrer på kviers moderømhed, er ikke en, han kender. Hun er våd, hun står og græder og er så underlig. Det er, som kan hun ikke tåle at se kvien slikke sin kalv.

Drengen hvisker, at sådan gør de da altid, men hun hører ikke, grædende synker hun i knæ og skjuler sit ansigt. Han føler, at han skal trøste, men kan ikke tåle at se og høre hendes fortvivlelse. Skamfuld, fordi han ikke tør gå hen til hende, giver han sig til at flytte køerne et tøjreslag.

Med ryggen til aner han, at hun rejser sig og kommer ... Alting i ham står på spring. Han vil væk fra hendes gråd, men skammer sig: Det er hende, der hjalp kvien. Hun står bag ham og hulker, at hun har set pestkorset derhjemme og ved, hvordan de har det. Han må ikke være bange.

I det øjeblik går det først op for ham, hvordan han har det. Noget inden i ham, der har været stivnet, tør og bliver til stride tårer. Han græder, så køerne løfter hovederne og ser herhen ... Hun må ikke gå igen! Han ryster af angst for at blive alene med stilheden og ræk-

ker efter hende. Hun støtter ham og luller hans hoved mod sit våde bryst.

Lidt senere, da den nye dags sol har fået stilheden til at summe, står den fremmede pige med nyredt hår i noget af mors tøj og er ved at tænde ild på arnen. Da det blusser, og røgen slanger sig op i den åbne skorsten, rækker hun en hånd frem mod drengen og siger, at han ikke skal stå der på spring i døren – hun er jo kun en ganske almindelig pige, og hun vil hjælpe ham.

Han sukker under sindets pres, at han ikke forstår, hvorfor hun var så våd. Hun vender ansigtet bort og svarer, at det skal han heller ikke forstå ... Og han må ikke spørge.

Han ser godt, at hendes smil ikke er sandt, men det er det første smil, han har set, siden far blev syg. Han stirrer smilet ind i sig med en grådighed i udtrykket, der får hende til at græde.

Forskrækket stammer han, at hun ikke må være ked af det. Hun skal smile igen ... Hun har jo ingen, der er døde. Hvorfor græder hun så? Skræmt rykker han i hende. Har hun alligevel nogen, der er døde af pesten, siden hun græder så meget?

Hun synker ned på skamlen og gisper. – Åh-nej! Var det kun det ... Det er meget værre ...

Han siger, at ingenting kan være værre. Hun skjuler ansigtet i hænderne uden at svare. Han tåler ikke at se hendes fortvivlelse og lister ud i solskinet ... Her står han med gråden brændende i halsen, mens han ser ind til pigen og lover sig selv aldrig mere at spørge. Ikke engang om hendes navn.

Han ser hende sidde sammensunken derinde, hvor røgen fra arnen smyger sig hvid og fin under det sodede loft. Han ser sin mindste bror komme halvsovende og vaklende fra sovekammeret, mens han stirrende ser fra pigens ansigt til tøjlet, hun har på ... Gang på gang gnider den lille sig i øjnene og stirrer igen ... Så går der en pludselig klaring over hans udtryk. Lysvågen kalder han mod sovekamme-

ret. – Hun er her! Skynd dig! Mor er kommet!

Med fingeren i munden lister han nærmere og standser ved pigens knæ. De ser på hinanden. Hun bøjer sig frem og svinger ham op på sit skød. Han putter sig og er ved at liste en hånd ind på hendes bryst ... Så ser han hendes ansigt og arbejder sig skræmt ud af hendes favn.

Drengen fra sovekammeret står og stirrer på hende. Hun smiler og rækker begge hænder frem. – Kom bare. Det er mig. Det er mor.

De tøver, men går alligevel et skridt frem og giver hende de hænder, hun rækker efter.

Den aften bliver der igen snakket under sovekammerets lave bjælker. Pigen ligger i forældrenes seng og snakker over til drengene. Den lille sover, men de to store tør igen høre deres egne stemmer i stilheden.

Hun fortæller dem om pesten, der også har vist sig inde i landet. Men alt det dér skal man slet ikke tænke på. Alting skal holdes i orden. Køerne skal passes, så de kan give meget mælk. De skal ud og ind til tiden. Og det skal sagtens gå, de er jo store nu og ved, hvordan det skal gøres ... Der skal sættes mælk op til smør og ost, og der skal males rug på håndkværnen, så de igen kan få friskt brød.

Ordet brød holder dem vågen længe, men så bukker de under for trætheden og holder op med at svare ... Tiden siver i sommernatsstilheden. Det knækker lidt i sten og tørketræt træ. Hun ligger og græder og lytter og kan ikke sove.

Da den største dreng igen bliver sig bevidst, har den lyse nat drejet sig norden om jorden, og han vågner med morgensolen på sit ansigt. Længe ligger han, som han er vågnet, og stirrer med åbne øjne, uden at det sete når ind, hvor tanken sættes i gang.

Så sætter han sig pludselig op og stirrer over i den anden seng ... Dynen derovre ligger kastet til side, og i puden er der en grube efter pigens nakke ... Det skrider inde i ham, og i bar skojrte løber han ud og kalder på mor. –

Mor! Han står midt ude i solskinet og er ved at synke sammen under vægten af sin egen røst.

Så bliver der svaret inde fra kohuset ... Hun råber: – Ja! Ja! Der sidder hun og malker med panden mod kvienes side.

Hun ser ikke op. Han ser på trækninger i hendes nakke, at hun ikke er glad. Så siger hun, at han aldrig må være bange. Hun har lovet at blive og går ikke sin vej ... Men han må ikke kalde hende mor. Det må han ikke.

Han ved ikke, hvad han har sagt. Men hun er igen ked af det, og det er nok hans skyld. Han lister ud. Hun må ikke se, at han er kommet til at græde.

Da han er i tøjet, vil han gå ind og sige noget til hende, men han er vist så glad, fordi hun ikke var borte, at han ikke kan lige nu. Han bliver forbavset stående og ser på en dør, der indvendig har været bundet med en snor. Yderdøren har været låst med både krog og snor. Det må være gjort i nat, mens han sov .. Han går ud og hører, at hun malker endnu, så lister han ud gennem gårdsleddet og står længe og ser den vej, vognen med hans far og mor kørte .. Da han vender sig, træder han bange tilbage. Der er tjæret et nyt kors på den anden væg også. Han føler, at det ser grimt ud, og går ind i stalden for at få at vide, hvorfor hun har gjort det. Han kan heller ikke forstå, hvorfor hun har haft døren bundet indvendig. Det gjorde far aldrig.

Hun smiler, at skal hun kunne holde sit løfte og blive her, så må han ikke spørge så meget ... Og én ting til, som han må kunne forstå: ingen må få at vide, at hun er her.

Han forstår ikke, men synes, det lyder morsomt, det hun der siger. Her kommer jo ingen. Der er ingen, der tør.

– Nej! Hendes stemme klikker . – Men hvis der skulle komme nogen.

Han vil pludselig vide, hvorfor hun ikke er bange for pesten. Mændene havde tørklæder bundet for næserne.

Hun er ikke bange for pesten. For den rå-

der Vorherre ... Og kanske er det hans mening, at hun skal være her og hjælpe ham og hans små brødre. Nej, hun er ikke bange for pesten, der er det, der er meget værre ... Hun siger, at han er en stor dreng: Det er ham, der er mand i gården nu. Hun stikker ham et koftøj i hånden og siger med bortvendt ansigt, at nu må de have dyrene ud, inden hans brødre vågner.

Det er længe siden, at en dag er gået så muntert og hurtigt. Det siger drengene, og det føler hun også, nu da de alle er på vej ud efter dyrene. Det har været en god dag, og nu går de lige mod den lave sol, der ligger rund og glødende ude over havet. De snakker så godt om det, de har fået gjort, og alt det, der skal gøres i morgen. Tiden må tages i agt, og med den tørke, der brænder markerne, må man i god tid begynde at tænke på vinteren. Hun gå i stå og holder drengene tilbage ... På en rødme klittop langt ude holder en rytter og ser sig om.

Drengene spørger, men hun kan ingenting sige. Med benene rystende under sig tager hun de to mindste ved hænderne og nikker til den store ... Han forstår, at han ikke skal med hjem. Da han ser de andre på flugt hjemover, er han ved at styrte bagefter. Men så lyder det for hans øren: Mand i gården. Ingen skal få ham til at sige noget ... Langt østerude ringer landsbyens kirkeklokke. Den ringer så tit. Han gyser. Men nu er det nok blot solen, den ringer ned. Tankerne tumler gennem hans hoved, og han lader dem tumle ... Mand i gården ... Godt det var ham, hun nikkede fortløftigt til. Han forstår også godt, hvorfor hun tog de andre med sig: De er jo ikke ret store...

Rytteren er blevet borte ... vistnok ad havet til. Drengen løber det korte stykke ud til den yderste klit og bliver stående, mens noget koldt risler ham ned ad ryggen. En flok ryttere kommer ridende langs havstokken. De spejder ud i vandet, standser og undersøger alt, der ligger opkylet på stranden.

Inden han får tænkt sig om, er de lige ud

for. Han hører dem snakke højt om én, der nok har snydt galgen ... Han ville dukke sig, men de har set ham, og én, han genkender som ridefogden fra Gunvorstorp, spørger, om han er fra gården derude, og om han har set noget til en pige i gråt skørt og en grøn trøje.

Drengen svarer rask, at han er herfra, men han har ingen pige set.

De rider op i klitten og tager retning mod hans hjem. Han løber bagefter og råber, at de skal passe på: Der er pesttegn på muren! En af rytterne råber til de andre, at derfor kan hun godt værre der; var han hende, ville han hellere dø pestdøden end lide en selvmorders forsmædelige endeligt.

Drengen kan ikke følge med. Da han når hjem og stiller sig i gårdsleddet, holder de og snakker, mens de kaster ængstelige blikke hen til korsene.

Ridefogden ved godt, at far og mor er borte. Drengen hører ham snakke med de andre om det. Så vender han hesten og spørger, hvor mange børn der er her. Drengen siger tre, men de to er syge og ligger derinde. Hans tænder hakker, mens han stiller sig under det kors, der sidst er blevet tjæret.

Ridefogden sidder og bider sig i skægget, mens han tænker sig om. Pludselig stirrer han ind gennem gårdsleddet og mumler noget. De andre følger hans blik retning: Henne på væggen hænger et gråt skørt og en grøn trøje til tørring. De ser til ridefogden.

Han spørger drengen, om de har noget til føden. Om de kan klare sig. Drengen nikker. – Det kan de sagtens.

Rytterne hvisker sammen. Så ser de til korsene og til tøjjet derinde og rider bort.

I det stille solskinsvejr høres begravelses-klokkerne herud – tit mange gange om dagen. Og en tidlig morgen klynker den mindste dreng, at han fryser ... Pigen springer ud af sengen, og de to store sidder og ser skræmt på deres lillebror – far og mor frøs også.

Mens pigen binder sit skørt, ser hun med tårer i øjnene ud ad vinduet. Der er så langt

til hjælp. Men nu løber hun, og så må de være store, give lillebror vand og se at holde dynen godt på ham.

Den store dreng trygler hende om at blive hjemme – de *tager* hende. Han vil løbe ... Hun siger, at det ikke nytter, for i sådan en tid er der ingen, der regner en bitte dreng for noget. Inden de når at få svaret, er hun ude og på vej.

Så længe hun kan høre dem, står de derhjemme og kalder, at hun skal komme tilbage. Det sidste ord, hun opfatter, er noget om galgen. Det er den store drengs stemme, der trygler. Han har noget, han vil sige hende, noget han aldrig har sagt.

Men hun må frem. Det står for hende, som vil hun ikke kunne overleve at se den lille dreng dø. Hun løber – og går ind imellem for at få vejret. Hans klynken lyder inde i hende. Det er hans klynk – og alligevel ikke hans. Den barnegråd, der pisker hende frem, er så lille og spæd – og hver gang ender den i et suk og et gisp, der ligesom er enden på alting.

Hun ved godt, at hun aldrig kommer tilbage fra dette løb, men blot hun kan få nogen til at bringe hjælp ud til den syge, så er alt andet lige meget – nogen må kende råd ... Det sidste stykke ind i landsbyen løber hun med en flok halsende hunde i hælene.

Hun vil tale med præsten, men der er lukket, og til trods for, at hun aner, at nogen derinde står og ser på hende, bliver der ikke lukket op. Hun løber til bryggersdøren, men den bliver holdt fast af en hånd, og hun hører præstekonens skræmte stemme bede hende om at gå derud, hvor hun er kommet fra.

Pigen trygler om et råd. Den lille dreng derude fryser og vil snart dø.

Præstekonen gentager, at hun må gå tilbage og så lade Gud om resten. Begriber hun da ikke, at ingen må se hende her ... Men er det et mindre barn, var der måske håb, hvis han kunne få bryst.

Pigen hulker, at det nok er for sent ...

Stemmen bag døren råder hende til at prø-

ve. Kanske kan hun – der sker, hvad Gud vil.

... Gud Herren være hende nådig. Det er præstens stemme, der taler. En lille pakke bliver stukket ud. – Det er snogefedt, siger stemmen. Med det skal hun gnide sine brystvorter og drengens gane ... og nu må hun gå bagvejen herfra. Hendes navn og gerninger står opslået på kirkedøren. Den, der ser hende uden at gøre sin kristenpligt, skal dele hendes skændsel ... Var det ikke for de forældreløse børns skyld, så ... En hund bliver sluppet ud, og døren lukket.

Hun søger at komme uset fra præstegården, men aner, at det er unødvendigt, for hvor hun møder mennesker, viser de ingen forundring ved at se hende. Man skynder sig blot bort.

Men angsten for hendes tilsynekomst kan ingen skjule. En kone, der er ved at lægge tøj til bleg, flygter skrigende ind og slår døren til bag sig. Kun en gammel kone på krykker bliver stående midt i solskinnet og ser på hende.

Pigen hvisker konens navn og kommer til at græde. Den gamle mumler: – Er det dig? Åh, herregud ... Ja, det hedder sig jo, at du er gået i havet, men vi ved da alle sammen, at du går og gør en gerning derude, hvor ingen andre tør sætte deres ben.

Hun fjerner sig et møjsommeligt baglæns skridt, slipper den ene krykke og slår kors for pigens ansigt og bryst. – Det eneste, du kan, er at gøre din gerning, der hvor Gud nu har sat dig. Og det eneste, vi andre kan, er at hjælpe dig til din straf. Hun slår kors også for sig selv og går.

Den hvide sol står højt på himlen, da pigen i det fjerne ser den næststørste dreng komme løbende. Da de mødes, er hans ansigt opbulnet af gråd, men øjnene ler. Han råber: – Mor! Og hun retter ham ikke for det. Det gør ikke så ondt mere.

Han slynger armene om hendes knæ og knuger, så hun ikke kan gå. Hun har ikke ro i sindet til at stå stille, men tager ham op til

sig. Han er for tung, så løber de hånd i hånd og standser først ved sengen, hvor den lille vrider sig, mens han fryser, klynker og sveder.

Drengene fatter, at hun har fået et råd ... De ser hende smøre sig med salven og give lillebror noget i munden. Samtidig forklarer hun, at de må gå ud og tage sig af dyrene, og at de må gøre det alt sammen så godt, som de kan.

Da de kommer tilbage, ligger hun med den syge dreng i armen og græder ... Den første morgen rakte han efter hendes bryst. Nu kan han ikke. På een gang drypper der tårer og mælk på hans ansigt. Han er ved at blive kold.

Vinterstormene har talt. Nu går det mod forår. Med de isnende vinde er pesten fejtet bort, og menneskene er igen ved at turde rejse hovederne og se opad mod Guds blå himmel.

Herude, hvor sne og tåger vinteren igennem har indsnævret sigtbarheden, og blæsten har lukket af for kirkelokkernes fjerne lyd, har man ikke set mennesker og ved ingenting. Men med solen, der hver dag står højere på himlen, lysner det inde i sindene.

En dag ved middagstid slår de tre, der endnu er tilbage her ude, alle døre på vid gab og lukker sig selv og dyrene ud under solen. Her er ikke noget for vinterslunkne maver, ikke en grøn spire. Men lokesæden flimrer over vidderne, og her er så højt til himlen og så svimlende lyst, at selv den gamle trækstud må give mærkelige lyde fra sig, mens den stanger hornene dybt i jorden og forsøger at slå bagud med de stive ben. Den lille kalv, der snart er en stor kalv, gør den alle kraftkunstnerne efter, mens køerne én efter én sejler bisende og med flagende haler ud over klitternes sandbølger, helt ud til havet og tilbage igen.

Alle strandens fugle – de, der har holdt ud her den mørke vinter igennem, og de, der kom i nat, lader deres røster høre. Alt levende giver sig lyset betingelsesløst i vold. I den sindsstem-

ning ler pigen for første gang helt frit og lyst.

Hun vender sig mod korsene ved gårdsledet og foreslår, at de hjælpes ad med at få dem fjernet. De hører sig ikke til mere. Hun kan ikke lide dem, og de må alligevel fjernes sådan en dag, når solen og varmen gør tjæren blød.

Uden at vente på svar løber hun efter noget at skrabe med, og nu arbejder de, så sveden perler på panderne. Men lige meget hvor meget de skraber og skurer efter med teglstensstumper, tjæren slår ud igen, og selv på lang afstand aner man omridsene af to dunkle kors.

Pigen ler ikke mere, hun stirrer forfærdet og sukker, at sådan skal det så være. Der er så meget, Vorherre ikke vil have glemt.

Drengene trygler hende om ikke at være ked af det. Man kan da lade, som om man slet ikke ser de skjolder. Den store siger, at han hver eneste morgen vil gå hen og give dem en omgang med stenen ... Lidt undselig ved at sige sådan noget hvisker han med munden tæt til hendes øre, at hun er så pæn, når hun ler – hun skal le igen.

Hun smiler til dem begge på en gang og siger, at det skal de også ... De er også pæneste, når de er glade. Men de skal klippes nu – lige på minuttet – de er så langhårede som gamle mænd, og det er synd for deres pæne ansigter.

Hun ivrer, at de kan være ude i solen med det, så kan de da ikke sige nej?

Det er så længe siden, at de har været klippet, at det med saks og forklæde som slag over skulderen straks fremkalder en fremmed og oprømt stemning. Det hele er mærkeligt og højtidsfuldt. Selv saksens klippelyd lyder mærkeligt her ude under åben himmel. Pigen snakker og fortæller som aldrig før, og ordene er så lyse, så man skulle tro, at nogen stod bagved og kildrede hende i nakken.

På een gang råber drengene: – Svanerne! Svanerne! De peger mod himlen. – Den første flok sangsvaner! Og de så dem, inden de hørte sangen.

Pigen ser op mod den hvide fuglekile, der glimtende og syngende drager hen under den blå himmel. Hendes udtryk er forandret. Den store dreng ser det og spørger, om hun da ikke også *så* dem, inden hun hørte sangen. Hun betænker sig et øjeblik, så smiler og nikker hun. – Jo – Gudskelov.

Drengen gentager: – Gudskelov! Ja, Gudskelov, så skal du heller ikke flytte. Ingen af os skal flytte i år. Den mindste dreng giver sig helt hen i glæde. Han sætter sig pladask og slår kolbøtter – en hel række, der først standser mod en mur.

Men pigen kan ikke igen få rigtig gang i saksen. Den napper i håret, så drengen vender sig og ser spørgende op i hendes ansigt. Hun laver morsomme grimasser og ler en lille vejrfattig latter ... Så tager hun sig sammen og klipper færdig, og han springer hen og spejler sig i en mørk rude.

Hun lægger forklædet om den anden dreng og forsikrer, at han skal blive mindst lige så pæn, for nu *kan* hun. Det er ikke engang så svært, som hun havde troet. Saksen klipper. Der er så stille og lyst i gården, at drengene slet ikke kan lade være med at snakke højt og le til hinanden. Hun ler med og snakker om, hvor rart det bliver, når de nu rigtig kan komme ud til alt det sjove arbejde, der ligger og venter. Hun minder om, hvordan de har gået og længtes efter at komme i gang.

Da ser de alle mod gårdsleddet ... Katten kommer springende og skjuler sig skræmt bag en dør. Udenfor lyder der stemmer og tummel af hestehove. Pigen er blevet bleg. Saksen ryster i hendes hånd. Men hun smiler, at det nok ikke betyder noget, men skulle der ... Saksen får travlt ... Så må de endelig ikke glemme dyrene.

En rytter kommer ind i gården, trækkende hesten ved tøjlerne. Bag ham kommer tre andre til syne. Rytteren holder hesten tilbage og ser sig om. Han står, som er det svært for ham at få noget sagt. Han ser på pigen og drengene. Så rømmer han sig og kalder pigen ved

navn. Han spørger, om hun vedkender sig navnet, alder og fødested.

Hun hvisker: – Ja. Og taber saksen. Han samler den op og giver hende den tilbage. Hun klipper, og længe er saksens spæde klip den eneste lyd i den solstille gård.

Rytteren nærmer sig et skridt og siger med høj røst: – Vorherre har i sin nåde ladet dig gøre en gerning her ... og her kan du, som vi længe har vidst, og som vi nu ser, dårligt undværes ... Men galgen venter ... Galgen kræver sin ret. Og galgen har altid ret ... Vil du gøre dig færdig og følge med!

Hun nikker og klipper ... Imens står rytterne og ser en ny hvid svanekile, der højt oppe er på vej mod nord.

Da hun er færdig og har taget forklædet fra den rystende drengs skuldre, hvisker hun mod rytteren, at hun nu gerne vil have lov at iføre sig sit eget tøj. Det her har hun ingen ret til. Mændene er tavse. Så tager hun en dreng ved hver hånd og går ind.

Mens hun skynder sig, forklarer hun børnene, hvad de nu har at gøre ... Der er så meget, der ikke må glemmes ... De må heller ikke glemme forældrenes og lillebrors grave dér langt borte ... Så skærer hun brød og smører mellemadder. Dem skal de spise, så snart hun nu er væk. Hun viser dem, at der er mere smør i krukken. Hun kysser dem på det nyklippede hår, og et øjeblik efter er hun i den grønne trøje og det grå skørt, støttende sig til rytterens stigbøjle, på vej mod øst ... Tilbage står drengene og ser hende blive borte i lokesædens bølgende flimmer.

... Det er for så vidt ligegyldigt, men her skal til slut bemærkes: At kun een nat endnu sov der mennesker under det spær, hvorpå myrerne i dag vandrer og vandrer – den ene vej op – den anden ned. Gården blev rømmet for alt – dødt og levende og overgivet til sandflugten ... Den store graver!

MØLLEN

der gav navn til en vej

Omkring 25 år er forløbet siden den dag, da sognerådsformand Kr. Skaarup besluttede at gøre en indsats for at bevare Skinnerup Mølle. Han havde talt med møllens ejer, Aksel Andersen, og så begyndte han at lufte sine tanker i sognerådet.

Men det var ikke Kr. Skaarups tanke, at pengene til en istandsættelse af møllen skulle gå af kommunekassen. Han satte en ære i at skaffe beløbet ved frivillige bidrag. Han så det værdifulde i at komme rundt til sognets beboere for at minde om, at der i kommunen fandtes et vartegn, som de med glæde burde medvirke til at bevare.

Sognerådet besluttede at garantere for det beløb, det ville koste at sætte møllen i stand, og Kr. Skaarup begyndte sin indsamling. Den 18. august 1952 stod det fast, at det ville lykkes at bevare møllen. Møllebygger J. C. Larsen i Nors fik til opgave at udføre restaureringen, og den 23. maj det følgende år var arbejdet afsluttet.

Det blev en festdag for Kr. Skaarup og familien i møllen. Mens møllevingerne drejede påny, sad sognerådsmedlemmer og sekretæren for det nedsatte mølleudvalg, sognepræst Axel Sjølander, og glædede sig over, at det lykkedes. Aksel Andersens 74-årige far, Jens Andersen, der selv havde været møller, lyttede med, da præsten læste op af møllebogen med navnene på alle bidragydere.

Det lykkedes Kr. Skaarup at indsamle et beløb, der var stort i forhold til den tids kom-

munale budgetter i Skinnerup: 4331 kr. Det slog til på nær 44 øre. At der kom til at mangle lidt, skyldtes nok Kr. Skaarups spidsfindighed.

Hvordan de 44 øre kom ud af verden, fortaber sig i det uvisse. Den kommunale garanti kom i hvert fald ikke i betragtning, og mon ikke Kr. Skaarup har ydet de 44 øre som ekstrabidrag til sidst? Han havde indsamlet bidrag fra 135 – deraf omkring 40 i Skinnerup sogn. Navnene var af præsten indført i møllebogen – lige så omhyggeligt, som havde det været en kirkebog.

Møller Aksel Andersen og hans hustru skrev under på, at de ved overdragelse af møllen til andre ville lade en fredningsbestemmelse tingløse i skødet, så møllen for eftertiden kunne stå som et »Minde om fædrenes snilde og erfaring.«

Det blev besluttet, at møllen skulle sættes igang i hvert fald to gange om året: den 23. maj og den 18. august. Og så var det, den idé blev udkastet, at møllen skulle sættes igang, når kongefamilien kom forbi.

Dengang var det næsten en årlig tilbagevendende begivenhed, at »Dannebrog« lagde til i Thisted Havn. Kong Frederik og dronning Ingrid holdt umådelig meget af Thy og havde de tre prinsesser med, når de tog på ture til Hanstholm eller Vestervig.

Men kongen burde egentlig vide, hvad det var, man sad og snakkede om i Skinnerup Mølle lørdag den 23. maj 1953. Derfor blev

det spontant vedtaget at sende et telegram til kongefamilien. Det fik følgende ordlyd:

»Deres majestæter, kongen og dronningen og prinsesserne, Amalienborg.

Fire km fra Thisted ved vejen til Hanstholm ligger Skinnerup Mølle, der efter en istandsættelse i dag bliver fredet, men den vil blive sat i gang, når vor kongefamilie kommer forbi.

Med hjertelig hilsen. På udvalgets vegne. Kr. Skaarup, sognerådsformand.«

Et par timer senere indløb følgende telegram fra Jagtgården i Trend: »Hjertelig tak for den venlige hilsen. Frederik Rex.«

Møllen blev sat i gang, når kongefamilien ventedes forbi, og det hændte, at biler med kongekrone rullede ind til møllen, fordi kongen ønskede at hilse på familien Andersen.

Efter den tid fandt nogle på at kalde møllen »Kongemøllen«, og da det en snes år senere – da Skinnerup sogn var lagt under Thisted storkommune – blev besluttet, at alle veje i Thy skulle have navn, fik vejen forbi Skinnerup Mølle navnet »Kongemøllevej«.

Da trængte møllen igen til reparation, og endnu engang lykkedes det et udvalg at skaffe de nødvendige midler. Det var i tørkesommeren 1976, der blev taget fat på restaureringen. Flammer fra en skærebrenner antændte træværket, og nu er der intet tilbage af den gamle mølle.

Men vejen forbi møllen vil erindre om, at der her stod et bygningsværk, som skulle være et minde om fædrenes snilde og erfaring.

Jørgen Miltersen.

Skinnerup Mølle var bygget i 1877 og blev omtrent hundrede år. Det var en såkaldt hollandsk mølle – en type, der var kendt i Holland fra midten af 1400-årene. Den første ejer var Anders Møller. I 1883 blev møllen overtaget af kaptajn Jensen, i 1886 af Morten Vestergaard. I 1904 blev den købt af Jens Andersen, søn af mølleren i Sjørring. Han overdrog den i 1944 til sin søn, Axel Andersen.

Fra barndommens by til Tjæreborg

– Jeg er født i Øster Nykirke sogn, i Kollermorten ikke langt fra Thyregod og Give, men mine forældre flyttede til Thisted, da jeg var 4 år gammel. Min mor var jordemoder, far var murer – murersvend. Vi boede først i Frederiksgade, senere i Vestergade 54.

– Hvad kan De huske fra Deres første tid i Thisted?

– Jeg kan huske, at jeg gik i børnehave i Nørregade, hos frk. Poulsen, og hos hende lærte jeg for meget! Jeg kunne både regne og læse, da jeg skulle i skole, og begyndte i 2. klasse. Men det var jeg for ung til – og jeg har været for ung hele tiden. Det har været et handicap, som har fulgt mig op gennem årene. Jeg blev ved med at være dreng.

– Hvor gik De i skole?

– På Borgerskolen – og dengang var der adskillelse mellem de betalende og de ikke-betalende, og der var adskillelse mellem piger og drenge. Men vi legede sammen og havde de samme lærere, og jeg tror ikke, der var forskel på undervisningen. Vi børn mærkede ikke noget. Forældrenes status tænkte vi ikke på. Det, vi lagde vægt på, var gode kammerater at lege med.

– Hvor meget kostede det at gå i den betalende afdeling?

– Det kan jeg ikke huske.

– Hvilke lærere kan De huske?

– Først og fremmest P. L. Hald, der filede

*Eilif Krogager vender tilbage
til barndommens land
nogle uger hvert år. Frydes over
udsigten fra Mors mod Thisted.
Mindes sine arbejdsomme
og nøjsomme forældre,
der tidligt sendte ham ud
for at rejse og opleve.*

på violinen til morgensang. Så havde vi en lærer Nørgaard, som lærte os regning, lærer Spanggaard, som lærte os dansk, og lærer Antonsen, som havde gymnastik med os.

– Hvordan var Hald som lærer?

– Hald var en dejlig mand. Klog, stilfærdig og nænsom. Så havde jeg lærer Nørby, far til kgl. kammersanger Einar Nørby. Han lærte os at tegne – og gjorde det meget godt. Han kunne spidse blyanter helt fantastisk med en skarp kniv.

– Er der episoder fra skoletiden, De kan huske?

– Ja, jeg fik en spanskrørsendefuld af en lærerinde kort tid efter, at jeg var begyndt

at gå i skole. Hun kom gående op gennem rækken af elever, der stod ved bordene. Jeg stod og svingede med den ene arm og havde regnet ud, at når hun passerede, ville jeg kunne give hende et slag bagi. Det kom til at passe! Hun snurrede om og tog mig ind på lærerværelset, hvor jeg fik en endefuld, og jeg protesterede ikke!

En anden episode, jeg kan huske, foregik i skolegården. Hver klasse havde sin krog, hvor vi holdt til i frikvarteret. Engang vi sad uden for i solen, samlede en flok på over hundrede omkring os og ville have vores krog. Da gik én fra vores klasse, han hed vist Sv. Aage Jespersen, alene ud til flokken og svingede med armene i hovedhøjde. Så forsvandt de. Det var modigt gjort. Hans far var vist forsikringsmand. Jeg har efterlyst

ham siden og også spurgt min bror, om han kunne huske ham.

– Var Deres bror den ældste?

– Min bror Helge var to år ældre end mig, og så havde jeg en yngre søster, Esther Marie, der døde for to år siden. Min bror har været lærer i København og bor nu i Vestbjerg ved Aalborg. Vi kom alle tre på realskolen på Plantagevej. J. Skinhøj var overlærer dengang. De fleste tog til Stenhus i Birkerød, hvis de skulle have studentereksamen. Mine forældre indhentede tilbud, blandt andet fra Aalborg Katedralskole, som gav oplysning om, at man havde morgensang, og det syntes mine forældre var en meget god ting. Det passede til deres indstilling. Da jeg så kom til Aalborg, viste det sig, at der kun var morgensang mandag og aftensang lørdag! Men der var altså morgensang! Det var i 1925.

– Hvad var Deres forældres indstilling?

– Mine forældre var præget noget af Indre Mission. De var ikke fanatikere, men de følte sig mest knyttet til Indre Mission. De sendte os i søndagsskole i det gamle missionshus på Kirkegårdsvej. Der lavede vi fest og ballade, men jeg kan ikke huske, hvad der blev fortalt. Salen var stuvende fuld.

– Hvem var lærer i søndagsskolen?

– Der var mange lærere, og det var fantastisk, at de ville ofre deres tid på os. De gjorde et stort arbejde, men vi var nok for uopmærksomme og lagde for megen vægt på at lave fest. Vi satte stor pris på at komme i søndagsskole, og da min bror havde fået en plads hos Thykier, fortsatte han som kontorist med at gå i søndagsskole.

– Kom Deres forældre i Indre Missions kredse?

– De følte sig nok mest knyttet til Indre Mission og følte sig bedst hjemme i de kredse uden på nogen måde at være fanatikere. Det var nok mest min mor, der følte sig knyttet til Indre Mission. Far var mere folkekirkelig.

– Hvor var Deres forældre fra?

– Min far var fra Øster Nykirke, min mor

Helge, Eilif og Esther Marie Krogager. Eilif blev født i 1910. Broderen Helge et par år tidligere.

Ejendommen Vestergade 54 i Thisted, hvor familien Krogager boede. Th. Jacobsen havde snedkerværksted i kælderen. I ejendommen til højre boede en barber, frisør og fodlæge.

var født i Bedsted i Thy, men vokset op i Mellem Jølby på Mors.

– Blev Deres forældre boende i Thisted?

– Nej, da vi var blevet færdige med vore studier og var kommet godt i vej, flyttede de til København og havde en lejlighed i nærheden af min bror. Min mor havde vist opnået at få pension på den tid, min far fortsatte med at mure – et meget sæsonpræget arbejde dengang. Der var ikke arbejde til murere i Thy om vinteren, og far tog til København hver vinter for at arbejde, mens mor gik hjemme. Det var dyrt at holde os til bogen – at sende min bror på seminarium, at sende mig til katedralskolen i Aalborg og senere til universitetet i København. Det var en økonomisk kraftpræstation. Vi blev færdige uden

at have gæld. Det var fantastisk. Mine forældre var økonomiske eksperter – nøjsomme og flittige. Når jeg som voksen tænker tilbage på deres præstationer, må jeg beundre dem. De må have lagt øre på øre til side og ikke tilladt sig noget. Men vi børn manglede ikke noget. Vi fik legetøj, påklædning og cykler. Vi levede ikke i fattige kår. Allerede mens jeg gik på katedralskolen, sagde mine forældre, at min bror og jeg skulle tage en tur til Norge og Sverige. Det var der ikke ret mange, der gjorde dengang. Senere tog vi til Tyskland og rundt omkring med tog – takket være vore forældres vidsyn. Vi skulle gøres selvstændige, og rejserne skulle bidrage til vores uddannelse.

– Havde De som barn nogen fornemmelse af Deres mors jordemodergerning?

– Ikke andet end at telefonen skulle passes. Vi skulle somme tider tage mod besked. Men det var ikke ret tit. Mor gik ikke meget ud. Hun havde ikke så meget at lave – vistnok med vilje. Der var to distriktsjordemødre i Thisted, og min mor lagde megen vægt på at kunne være hjemme, når vi kom fra skole. Hun passede sine patienter til og var formand for jordemoderforeningen, men hendes og min fars midtpunkt var deres hjem og deres børn, og de havde sat sig det mål, at de alle skulle have en uddannelse.

– Når De kom til Aalborg for at tage studentereksamen, kunne De jo tit tage hjem.

– Ja, der gik tog og rutebil, men det kostede 4 kr., og det var mange penge dengang, så jeg kom kun hjem i ferierne. I Aalborg boede jeg hos private, havde et værelse med petroleumslampe og petroleumsovn. Det kostede 5 kr. om måneden. Men en petroleumslampe er noget af det sundeste at læse ved.

– Hvad fik De tiden til at gå med, når De kom hjem på sommerferie?

– Min bror, min søster og jeg havde vældig gode kammerater. Jeg husker Helge Hald, søn af lærer Hald, Kaj Nørgaard, søn af lærer Nørgaard, og Vagn Hansen, som blev lærer i Thisted. Han var søn af løjtnant Hansen, der var lærer på Realskolen. Vort hjem var næsten som en central, hvor vi samledes. Hos os skete der noget. Vi havde duer og forskellige ting, og i sommerferien badede vi hver eneste dag i Dragsbæk og gik omkring ved havnen.

– Og nu er De vendt tilbage til barndommens land for at holde ferie. Hvornår begyndte det?

– Ja, det var vel, fordi vi kendte Minna Heimbürger, der var leder af kustmuseet i Århus. Hun havde tjent sine studiepenge som rejseleder hos os om sommeren. Da hun besluttede sig til at flytte til Rom, ville hun sælge sit sommerhus på Mors, og vi så det, men købte det ikke. Da havde vi vist allerede

købt Østergaard i Silstrup. Men da vi kom til Mors endnu engang og så Minna Heimbürgers lille stråttækte hus ved en vej ned mod Gullerup, syntes vi, stedet var så kønt, at vi sidenhen har købt flere gårde i dette område. Det er om dette landskab Achton Friis i »De Jydere Land« har skrevet:

»Ballebjerg på Samsø, som er det eneste sted, jeg kan sammenligne med dette, er svagt og ringe imod det, man ser her. Det er, som om guderne selv har åndet på dette land, har løftet deres vældige hænder over dets bakker og dale og ladet dem i et glimt skue deres sjæl.«

Da jeg havde læst det, købte jeg hans syv bind om »De Danskes Øer« og »De Jydere Land«. Hver gang, vi er deroppe, bliver vi helt overvældede, når vi ser ud over Limfjorden mod Thisted.

– Det overskygger måske, hvad De har haft lejlighed til at se rundt om i verden?

– Ja, fordi det er et stykke Danmark, og det er min barndoms landskab. Det er ikke så storslået som Alperne. Dem skal man se på med helt andre øjne. Men det er skønt.

– Jeg har hørt, at De engang gik på Østergaards jorder og blev jaget væk – men vendte tilbage og købte gården.

– Ja, der var nogle vidunderlige dalsænkninger og gryder, man kunne ligge i. Der gik vi drenge ud, men så kom ejeren og smed os væk. Så var det ekstra sjovt siden hen at kunne blive liggende. Vi kommer ikke så meget på Østergaard nu, men vi sejler et slag derover fra Mors. Jeg har købt en fiskekutter, som har fået navnet M/S »Muffe« 76. Den er bygget på Bornholm og er synkefri. Der er ikke noget luksus i den, men det er en solid karl. Den har ligget i Nykøbing, men det er meningen, at den skal til Thisted. Så har vi en speedbåd, som vi kan komme til Thisted med på 20 minutter.

– Vil De flytte til Thy, når De skal koble fra?

– Nej, det var så heldigt, at den ny præst,

Eilif Krogagers forældre,
Marius og Kirstine
Krogager.
Faderen var murer,
moderen var distrikts-
jordemoder. De døde
begge i 1961.

der kom i Tjæreborg, ønskede en ny præstegård, og så købte vi den gamle, der er fra 1870 – med en stor, gammel have, der har lært at passe sig selv! Der bor vi dejligt, og vi elsker det sted.

– Hvornår fandt De ud af, at De ville studere teologi?

– Det fandt jeg egentlig aldrig ud af, men jeg vidste, at mine forældre gerne ville have, at jeg skulle læse til præst. Hvad en præst skulle lave, vidste jeg egentlig ikke. Jeg ville helst have været murer. Det er dejligt at stå med en murske og lugte kalk.

– Men det blev altså et præsteembede, De fik. Begyndte De her i Tjæreborg?

– Nej, jeg var først KFUM-sekretær i Odense i 3–4 måneder. Det gik ikke, men jeg var for grøn til at søge embede. Jeg var kun 23 og skulle være 25 år. Så blev jeg hjælpepræst hos sognepræst Geert Jørgensen, Vejlbj-Risskov, efter at biskop Bruun Rasmussen havde ordineret mig i Århus Domkirke. Det var et dejligt sogn. Geert Jørgensen, der havde to sønner, som begge blev overlæge, var en personlighed af rang. Hos ham lærte jeg

meget om at være præst. Det lærer man ikke meget om som teologisk student.

– Hvornår kom De til Tjæreborg?

– I 1935, og jeg blev ved som sognepræst indtil for et par år siden. Det har jeg været vældig glad for, så mine forældres valg på mine vegne har været godt.

– Og så kom et rejsebureau til – – –

– Ja, min forældre havde givet mig lysten til at komme ud for at se verden. Min bror og jeg havde cyklet Europa rundt, og efter krigen fandt lærer Mathiassen i Tjæreborg og jeg ud af at arrangere en tur til Spanien. Vi tog med som rejseledere for at få en gratis tur. Der kom to busser af sted, og alle var himmelhenrykte – især da vi var hjemme igen. Det var i 1950.

– Hvor mange rejser arrangerer De nu om året?

– Det har jeg ikke tal på. Men med bus og fly sender vi mellem 600.000 og 650.000 på ferie hvert år, og der er nu ansat omkring 2500 i rejsebureauet og Flyselskabet Sterling Airways.

Jørgen Miltersen.

Skibet skal sejle

*Natligt
stemningsbillede
fra Hanstholm*

Det er næsten midnat. Midsommerens lysegrønne lys ligger over Hanstholm Havn. Ja, Hanstholm. Men stemningen er den samme, som alle andre steder, hvor et skib skal lægge fra kaj, hvor afsked og travlhed bliver noget fortættet og påtrængende, som borer sig ind i sjælen også på den, der bare er tilskuer.

Skibet skal sejle på to måneders fiskeri ved Grønland. Stort og stærkt er det, udstyret som en fremtidsdrøm. Nyt. Også besætningen er udsøgt. Der har været rift om at komme med. De har travlt ombord. Isnende kommer nattevinden ude fra havet. Hvide skumsprøjt over molen mod himlens orange bræmme.

Mågerne under sig ikke et blund. De hænger over en kutter ved molens anden side. Mænd i røde reflekterende overtræksbukser spuler dæk i projektørlys. En fisker bukker sig efter en død fisk, der ikke vil lade sig flytte af vandstrålens pres. Med en bestemt håndbevægelse smides fisken over rælingen. Før den når vandspejlet, er den snuppet af en måge.

For dem derovre nærmer fyraften sig. Her bliver travlheden mere intens. Biler holder i halvkreds på kajen. Aktiviteten om bord er åbenbart adspredelse for ventende taxa'er.

Blink fra billygter her og der i halvkredsen. Hilsen til en af de travle deroppe.

Mændene på dækket er i løse, opknappede skjorter, der gøres rundryggede af blæstens ballon-tilbøjeligheder. Arbejdet foregår under projektørernes stirrende blikke. Så sættes radar'en igang. De cirkulende bevægelser er en mærkelig kontrast til rigningens stivhed.

Livlig trafik ad landgangen. Folk, der er i familie med skibet, smutter om bord, snakker

lidt med de travle på dækket, forsvinder så igen. Bag styrehusets vinduer anes kvinder og børn. Der er ikke megen tid til dem. Den egentlige afsked må være taget i forvejen.

To måneder. Måske tre.

Tomatketchup i bjerge. Kaffedåser i pyramider. Arbejde, oplevelse, venten, udmøntet i det sorte pulver bag kaffedåsernes blanke buge. Længsel.

Hvad kan der ikke ske på et par måneder. Efteråret vil være på vej, når skibet er hjemme igen. Man kender betingelserne, ikke mindst her, hvor man af og til kan gribe sig selv i at spejle i bølgerne for at finde savnede fiskere.

Havet røver fra os. Vi røver fra det. Havet skal give så og så meget fra sig, for at det store, nye skib kan forrentes. Der hviskes om store fortjenester for besætningen. Selv en skibsdreng vil være velstående, når havnen atter anløbes. Hvis . . .

Unge drenge slider med tykt tovværk, surrer og arrangerer. For dem er den luksus åbenbart ikke tilladt at have mor med om bord i afskedens stund. En mor skutter sig på kajen med hænderne dybt begravet i frakkelommen. Hun holder sig tæt ved rælingen, der skiller hende fra den travle dreng deroppe. Det bliver til nogle spredte bemærkninger. Hun ser op på drengen. Han ser ikke på hende.

Radar'en cirkler. Mågerne svæveflyver. En stålkutter vender skarpt om molearmen og glider på plads inde i bassinet. Rigningen duvede over molens kant, sorte linier mod den lyse vesthimmel, strenge linier, båret af bølgenes bevægelighed.

Kutteren derovre ved den anden kaj er

spulet ren nu, projektøren slukket. Næsten lydløst putter kutteren sig ind til de andre både i bassinet, som unger i en fuglerede, tæt sammen.

En underlig rastløs ro breder sig på den store båd. Man er færdige, men venter på et eller andet. Mændene på dækket læner sig over rælingen og snakker med dem nedenfor. Billygterne signaliserer. Skipper kommer ud og kigger sig omkring. En mand smutter ned ad landgangen og ind i en bil.

Så kommer en taxa, hurtigt og målbevidst, ikke søgende og deltagende som de andre. Den har bud til skibet. En pakke bringes op ad landgangen, og i løbet af et øjeblik er der system i besætningen. Mændene er på plads. Kvinder og børn haster ned ad landgangen, de fleste trippende og forsigtigt. Skippers kone tager adskillelsen i to lange spring.

Lette håndbevægelser som hilsen. En enkelt lys barnestemme: Farvel, far!

Landgangen er taget. Trosserne giver slip på bolværkets faste holdepunkter. Skibet er på vej.

Knirkende glider det store skib baglæns. Hvide isbjerge skal de skibssider møde, før de atter glider på plads herhjemme ved bolværket.

Konernes alvorlige ansigter anes bag bilernes vindspejl. Hoppende børn på bagsæderne.

Det er lige omkring midnat, men stadig lyst over bølgetoppene.

Skibet gør en drejning. Langsomt og nølende glider båden ud i det ydre havnebassin.

Så styres der målbevidst fremad. Der skal jo hales så og så meget ind med trawlet, inden de er hjemme igen.

Bilerne vender som på tælling, da båden lægger den hjemlige kaj bag sig.

Blink med lygterne, hilsen med hornene.

Så haster hele kortegen op til holdepladsen på skrænten. Atter de blege ansigter bag bileruderne. Alles blikke vendt i samme retning, ud mod havet.

Så meget kaffe. Så længe. Vil alt være det samme, når de kommer tilbage? Børnene vil være vokset en smule, landskabet have ændret farve, natten ikke være så lys. Det er det mindste af det. Så er der alt det uforudsete.

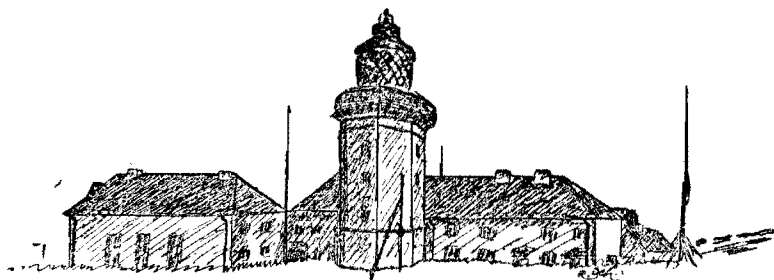
Men de kender betingelserne, både de derude i skumsprøjtet mellem ydermolens fangearme, og de herinde i bilerne. De hvide ansigter røber alt andet end ligegyldighed. Det er en pris, der betales, mens vi er tavse vidner.

Lykkelig den, der har haft en samhørigheds afsked. Og menneskers nåde med hende, der må vente et par måneder på at få klarhed over noget, som måske gik skævt. Med ham også, som må søge sin klarhed på havet.

Nu er kun de duvende lanterner at se. Enkelte af bilerne lister endnu længere op ad skrænten og forener deres beskedne lygtelys med fyrets lyshilsen til dem derude.

Det er sent som juleaften. Børnene må hjem i seng. Et par biler bliver holdende, så længe lanternen er at øjne. Tankerne og kaffe-maskinen venter.

Siska.

Mange sender »Jul i Thy« som julegave til venner og bekendte nær og fjern – bl. a. Amerika. Skal »Jul i Thy« nå frem inden højtiden, må redaktionen slutte sidst i september. Derfor går »året der svandt« fra oktober til oktober.

Året der svandt

OKTOBER

Som følge af rationalisering blev 22 redningsstationer nedlagt fra 1. oktober 1975. Blandt dem er Lildstrand, Klitmøller, Stenbjerg og Lyngby.

Thisted Byråd overdrog Skinnerup Skole til den selvejende institution »Thisted Vandrerhjem«, og den bygning i Kr. Koldsgade, der har været brugt som teknisk skole og handelskole, blev overdraget »Thisted kommunale Musikskole«.

Socialministeriet har udpeget stiftamtmand Florian Martensen-Larsen til formand for det ankenævn, der i Viborg Amt skal træffe afgørelse i sager, som hidtil har været forelagt socialministeriet.

4. oktober var det 50 år siden, der i Thisted Plantage blev afsløret et mindesmærke for digteren J. P. Jacobsen. På en seks meter høj søjle findes et relief, forestillende en knælende dreng, der med sin hånd skærmer en skælvende flamme mod barske vinde – symbolet for »Lys over landet«.

Det liberianske tankskib »Opobo« kom i en faretruende situation i Hanstholm Havn den 4. oktober. Agtertrossen brast i vindstyrke 9, men det lykkedes ved hjælp af 8 tommers reb

Det hidtil største skib i Hanstholm Havn, det liberianske tankskib »Opobo« på 2993 BRT, var i en faretruende situation den 4. oktober.

og assistance fra fiskere at få hold på skibet – det hidtil største i Hanstholm: 2993 BRT. Lasten bestod af kemikalier.

På en grund i Vilhelmsborg-området bygges 2600 kvadratmeter til Thisted Uldspinderi og Hørsholm Klædefabrik, der flyttes til Thisted.

DSBs Plan 1990, der 13. oktober blev offentliggjort i København, peger på nedlæggelse af togtrafikken på Thybanen Thisted-Struer. Passagerer skal efter planen med bus, gods med lastbil fra Skive.

Formanden for Arbejdernes Fællesorganisation i Thisted, Johs. Heegaard: Vi er chokerede over planerne om Thybanens nedlæggelse

og vi vil protestere kraftigt.

Den 85-årige pastor Konstantin Koch tager afsked med Thisted efter at have virket som præst for flygtninge i Dragsbæk fra 1947.

Hjardemaal Klit Kirke genåbnedes søndag den 27. oktober efter en restaurering til ca. 175.000 kr. Orglet, der er restaureret for ca. 25.000 kr., blev bygget af Niels Chr. Christensen, Snedsted, og er formentlig det eneste af hans orgler, der er i brug.

Århus-arkitekterne Friis & Moltke vandt førstepris i en arkitektkonkurrence om en ny administrationsbygning i Thisted. Der kom i alt 37 forslag til bygningen, der placeres på en grund ved det nedrevne gasværk.

NOVEMBER

De thylandske plantager leverer fortsat træ til svenske og norske fabrikker, der fremstiller cellulose. Ledige er i gang med at plante træer, der kan bruges til papir.

Hvidbjerg Kirke på Thyholm blev søndag den 9. november genåbnet ved en gudstjeneste. Biskop Henrik Christiansen, Aalborg, sagde: Vi istandsætter ikke vore gamle kirker, fordi de er spændende og historiske bygninger, men fordi de er rammen om vort liv og vort håb. – Sognepræst G. Mundbjerg redegjorde for restaureringen, der har kostet ca. 1½ million kr.

Fra midnat mellem 12. og 13. november var Hanstholm Havn blokeret. Bag blokaden stod en aktionsgruppe på syv mand, der ved hjælp af fire ståltrawlere forhindrede sejlads til og fra fiskerihavnen. Blokaden sigte er at hindre fartøjer fra andre lande i at lande fisk i Hanstholm på et tidspunkt, hvor havnens egne fiskere bliver i land for at understrege kravene om ændrede vilkår for erhvervet.

Sangeren og komponisten Peter Sand har i Århus, Kolding, Vestervig, København og Hamburg sunget sange af Ydby-digteren Hans Bakgaard. Han foreslår kredsen af Hans Bakgaards Venner, at der udsendes et hæfte med Bakgaard-digte.

Da Hanstholm-blokaden havde været i kraft i to døgn, fremsatte aktionskomiteen krav til regeringen. Det første af 8 punkter lød: Vi vil ikke sejle ud, før vi har fået politisk garanti for, at vi har et eksistensgrundlag.

Hans Bakgaards sidste, men ikke helt afsluttede skuespil »Dramaet på Færgegård« blev opført 15. og 16. november på Hotel Vestervig af amatører fra Thyboforeningen i København. Skuespilleren Carl Nielsen havde gjort skuespillet færdigt og instrueret det.

Thisted Byråd vedtog 18. november at sætte gang i opførelsen af en skole på Roligheds jorder. Den skal fuldt udbygget have plads til 700–800 elever. Udgiften bliver over 30 millioner.

Aktionskomiteen i Hanstholm besluttede ved middagstid fredag den 21. november at hæve blokaden i lighed med beslutninger i Esbjerg og Thyborøn. Det henstilles til fiskere fra andre lande at undlade at lande fisk i dansk havn, så længe der er fiskestop.

Hovedparten af fiskerne i Thorupstrand brød mandag den 24. november fiskestoppet og tog på havet. Men da fangsten på 80 kasser rødspætter kom til salg på fiskeauktionen i Hanstholm, blev den trukket frivilligt til-

bage for at undgå konfrontation. På en ekstra generalforsamling i Hanstholm Havns Fiskeriforening blev det med 160 stemmer mod 3 vedtaget at give formanden for Danmarks Havfiskeriforening, Laur. Tørnæs, Esbjerg, et mistillidsvotum og at opretholde fiskestoppet. Baggrunden var, at Tørnæs ikke ville tage aktionskomiteernes krav med som forhandlingsgrundlag, når organisationsformændene skulle mødes med ministeren.

Amtsborgmester P. E. Eriksen sagde efter et møde med DSBs generaldirektør, Povl Hjelt:

– Vi må passe på, at Danmark ikke bliver mere skævt. Thybanen må i hvert fald være et udgangspunkt for den videre udbygning af amtets nordvestlige område. Hvis investeringerne i Hanstholm skal udnyttes fuldt ud, kan det ikke hjælpe, at man afskærer mulig-

heden for en banetransport til området.

Thisted-Hurup Handelsskole rykker ind i nye lokaler ved siden af Teknisk Skole i Thistedes Uddannelsescenter i den nordlige bydel.

Et langvarigt møde mellem repræsentanter for fiskeriorganisationerne og fiskeriminister Poul Dalsgaard ender med, at det tillades, at fiskerne lander industrifisk med mindre fangster af sild. En del af Hanstholm-fisken tager på havet efter 16 dages sammenhængende fiskestop.

Thisted Andels Svineslagteri modtog i året indtil 1. oktober 1975 ialt 207.569 svin mod 214.778 året før – en tilbagegang på 3,35 pct., oplyste formanden, gdr. Arne Overgaard, Østerild, på generalforsamlingen lørdag den 29. november. Den samlede omsætning nåede op på 174 millioner.

DECEMBER

Hanstholm Havns Fiskeriforening blev fra månedens begyndelse ekskluderet af Danmarks Havfiskeriforening på grund af det fremsatte mistillidsvotum.

Thisted Kommune har et stadsingeniørproblem. Byrådet havde antaget stadsingeniør Preben Friberg, Nykøbing Mors, som afløser for Ole Skaalum, men Friberg har meddelt, at han ikke ønsker at tiltræde. Han mente, at hans betingelser ikke var blevet opfyldt.

Ved en koncert i den lille kirke i Hjarde-maal Klit spillede organist Jesper Jørgen Jensen, Thisted, på det istandsatte orgel, bygget af Niels Chr. Christensen, Snedsted. Organisten må selv træde for at skaffe luft til orglets tre stemmer. En datter af orgelbyggeren, Marie Christensen, Snedsted, var kommet for at lytte.

Storm over Thy 7.–8. december nåede op på vindstyrke 10. En bil blev blæst i grøften i Refs. En del af vestgavlen på Sømands hjemmet i Hanstholm styrtede ned, og juleudsmykningen i mange byer led skade.

Ydby Jagtforening har købt Hans Bak-

Ved en sammenkomst på Hotel Royal i Thisted overrakte landboforeningens formand, Poul Karlshøj, Det kongelige Landhusholdningsselskabs sølvmedalje til Johannes Andersen, der sammen med sin kone Olga (i midten) har gjort tjeneste hos Chr. Hansen i Hørdum i 30 år.

gaards naturfilm »Ræven fra Boddum Bæk« oplyser formanden, vognmand Alfred Jensen. Hans Bakgaard var æresmedlem af foreningen.

Hanstholm Havns Fiskeriforening mener, det er tåbeligt og dyrt at have to landsomfattende fiskeriorganisationer – Danmarks Havfiskeriforening og Dansk Fiskeriforening. – Landets 12.000 fiskere opfordres til at medvirke til dannelse af en moderne organisation med udstrakt medlemsdemokrati.

For tredje år i træk er en sølvmedalje fra Det kongelige Landhusholdningsselskab kommet til uddeling inden for Landboforeningen Nordthys område. Den blev af Poul Karlshøj overrakt til Johs. Andersen, der sammen med sin kone Olga i 30 år har gjort tjeneste hos gdr. Chr. Hansen, Hørdum.

16 af Thistedes Byråds 21 medlemmer stemte 16. december for en bevilling på 1.570.000 kr. til projektering af en ny administrationsbygning. Den 39-årige afdelingsingeniør ved Fredericia Kommune, E. B. Valdemarsen, antoges som stadsingeniør.

Sydthy Husmandskreds slutter sig til Det thylandske landøkonomiske Selskabs protest mod Kystvejens linjeføring fra Vestervig Kirke til Hovedvej 11 i Sindrup. 600 havde skrevet under på protesten.

Ved en sammenkomst i Vestervig Præstegård fredag den 19. december overrakte direktør Chalmer Rasmussen, København,

25.000 kr. til Vestervig Kirkes orgelfond fra Landmandsbanken.

Bestyrelsen for Struer Andels Svineslagteri besøger slagteriet i Hurup med henblik på en fusion.

To drenge i Krik, den 13-årige Jan Graversen og den 15-årige Jørgen Munk Jensen belønnes af Falcks Redningskorps' fond »Dagliglivets helte«. De modtager hver 500 kr. for konduite i forbindelse med drukneulykken ved Nordre Aggertange 12. april 1975. Tre mistede livet, to blev reddet.

4. søndag i advent markeres det ved en festgudstjeneste i Jannarup Kirke, at en omfattende restaurering, der er foregået over fire etaper i en otteårig periode, er afsluttet.

Efter en fem timer lang debat blev Sv. Heiselberg mandag den 22. november genvalgt som formand for Hanstholm Havns Fiskeriforening.

Sjørring Maskinfabrik har fået et stort juleønske opfyldt: leverancer til Volvo. Ordren, der omfatter chassisrammer til læsemaskiner, vil måske løbe op i 30 millioner. Virksomheden beskæftiger omkring 100 mand.

En nøjsom mand i Sydthy, Niels Peder Jensen Vestergaard, Hørdum, der døde 3. december 1973, 58 år gammel, har testamenteret sin formue til Indre og Ydre Mission, ældre og ensomme i Sydthy. Når arveafgift og omkostninger er betalt, bliver nettobeløbet 513.000 kr.

JANUAR

Under en voldsom snestorm natten til 3. januar blev den elektriske strøm afbrudt mange steder i Thy, biler kørte fast, tog blev forsinket. Inden skaderne var udbedret, tog snestorm til igen natten til 5. januar, og mandskab fra strømforsyningerne måtte i gang igen. Ødelæggelserne for Thy Højspændingsværk var de værste i værkets historie. Strømmen var afbrudt til omkring 5000 forbrugere.

De polske landinger i Hanstholm vil indtil

videre blive standset, og noget tyder på, at det bliver et definitivt stop, skriver redaktør Knud Erik Nielsen i Thisted Dagblad.

Onsdag den 14. januar modtog Hanstholm Havns Fiskeriforening opfordring til at genindtræde som medlem af Danmarks Havfiskeriforening. Hanstholm-foreningen var ekskluderet halvanden måned, fordi den havde udtrykt mistillid til hovedbestyrelsens flertal.

I Thy og på Mors blev i 1975 begået 1812 forbrydelser mod 1975 året før, oplyser kriminalkommissær P. H. Hedehus. 579 forbrydelser blev opklaret. Det giver en opklaringsprocent på 31,9.

I fjerde bind af sine erindringer fortæller Claus Sørensen om, hvordan tilsandingsproblemer gav ham ideen til ophalingspil. Vorumør fik det første, der blev indviet 29. juni 1940.

Den 10-årige Henrik Dahl Jensen, søn af truckfører Harry Dahl Jensen, Grønningen 1, Thisted, forsvandt under en cykeltur om eftermiddagen søndag den 18. januar. Politi, hjemmeværn, Nordjyske CF-kolonne, Harry Dahl Jensens arbejdskammerater på Glostrup Møbelfabrik og mange flere søgte blandt andet i Tved Plantage efter Henrik, men forgæves.

Snedsted Håndværker- og Borgerforening havde 21. januar bestået i 50 år og fejrede begivenheden på Gæstgivergården med omkring 175 deltagere. Installatør Henning Poulsen har været formand i den længste periode, 15 år. Den nuværende formand er mekaniker Arne Salvesen.

Under et uvejr natten til 21. januar skete der under vindstyrke 12 – orkan – betydelig skade på Hanstholm Havn. Hele beddingsområdet blev sat under vand, da den øverste stenrække i en bølgeskærm langs Kuttergade

blev slået ind, og en dæmning brød sammen med det resultat, at et bassin fyldtes i utide med vand – ca. 300 millioner liter.

Omkring hveranden af de godt hundrede thyboer, som i det forløbne år fik arbejde i Sverige på grund af ledighed i Danmark, er vendt hjem. Nogle fordi de kunne få arbejde hjemme igen, andre fordi de havde hjemve.

Et voldsomt uvejr med torden og hagl drog hen over Sydthy onsdag den 21. januar ved 18-tiden. Et lyn raserede stuehuset til Carl Møller Jensens ejendom i Gammelby, en sky-pumpe lavede ravage på gdr. Niels Bangsgaards ejendom i Refs og på en landejendom i Ulsted, beboet af murer Peder Langvang, beretter redaktør Børge Steffensen i Thisted Dagblad. I Vigsø tog havet 20–30 meter af kysten, og Lodbjergs lerskrænter ændrede profil.

Thisted Andels Svineslagteri er som hidtil åbent for fusionsforhandlinger, siger formanden, Arne Overgaard, Østerild, i anledning af Hurup Andels Slagteris forhandlinger med slagteriet i Struer.

Hvis Viborg Amts Fredningsplanudvalg får gennemført sine ideer, skal tre naturparkområder dække det meste af Thy. Naturparken vil blandt andet komme til at dække alle de gamle sandflugtsområder, søerne, og en del af morænelandet, og vejlerne.

FEBRUAR

En varm sommer gav et stort salg for Thisted Bryghus, fremgik det af Aksel Mikkelsens formandsberetning. Omsætningen steg 13 pct. til 6,2 mill. kr. Der betales 10 pct. i udbytte.

Thisted skal for tredje gang antage stadsingeniør. E. B. Valdemarsen, Fredericia, havde krævet en prøvetid på tre måneder. Det ville byrådet ikke gå med til. Derefter er antaget ingeniør Kr. Frost, der 1948–70 var ansat ved Thisted Amts Vejvæsen som leder af distriktet syd for Thisted. Efter amtssammenlægningen har han virket i Viborg.

Hanstholm Havn kan ikke undvære de fremmede landinger, hvad enten de stammer fra polske trawlere, EF-fartøjer eller danske både fra andre havne, understreger formanden for Hanstholm Fiskeeksportforening, Erling Grønkjær.

En familie fra Sennels, inseminør Tage Brogaard og hans tre børn, fandt søndag den 8. februar den forsvundne Henrik liggende død ved Bleg sø i vildtreservatet vest for Tved Plantage. Han lå, som om han sov. Ved siden af lå hans cykel, og den var låset.

Det var en stor dag for Thisted, da det første lyntog blev sendt af sted 1. juni 1959. Generaldirektør P. E. N. Skov, amtmand H. Egedorf og borgmester A. Mikkelsen mødtes på perronen tidligt om morgenen. Men i 1976 tales der om at nedlægge Thybanen, skønt sidste årsopgørelse viser 80.000 passagerer til og fra Thisted.

Polens udenrigsminister var med i et fly, som om aftenen 10. februar landene i Thisted Lufthavn i Tved – den eneste i Danmark, der på det tidspunkt var åben. Ministeren og hans selskab – 27 i alt – blev i bus kørt til Aalborg.

Ved Henriks begravelse fra Vestre Kapel i Thisted onsdag den 11. februar blev der vist meget stor deltagelse. Pastor A. K. Sølvsteen sagde bl. a.: Vi forstår ikke, at denne ulykke skulle ske. Vi kan kun sige, at det var godt, at han blev fundet, så vi her kan følge ham til hans sidste hvilested.

Politiet i Thisted blev kritiseret af flere, som havde ønsket en mere intensiv og vedvarende eftersøgning af Henrik. Politimester J. Bodenhoff svarede kritikerne i Thisted Dagblad lørdag den 14. februar:

»I anledning af den kritik, der har været rejst mod politiets ledelse af eftersøgningen af

Henrik Dahl Jensen, skal jeg herved meddele, at beslutningen om at indstille den intensive eftersøgning i terrænet blev taget af mig den 31. januar, da jeg skønnede, at området, hvor Henrik eventuelt kunne findes, på dette tidspunkt var eftersøgt så grundigt af politi med hunde, hjemmeværn, CF-kolonnen, af private og fra luften, at jeg ikke fandt, at der var rimelig grund til at fortsætte eftersøgningen. Når Henrik ikke blev fundet under den intensive eftersøgning i området, skyldes det, at stedet, hvor han blev fundet, er beliggende ca. 600 meter fra plantagegrænsen, inde i et uvejsomt og vandfyldt terræn, hvor vi ikke forestillede os, at en 10-årig dreng havde mulighed for en mørk vintereftermiddag at bevæge sig, medførende en cykel«.

Kommunalråd og erhvervsråd i Thy og på Mors peger på, at der er mange grunde til at bevare Thybanen. Den sidste årsopgørelse viser over 80.000 passagerer til og fra Thisted. Ved en forbedring af materiel og køretider vil dette tal kunne sættes op. En jernbane er et nødvendigt trafikmiddel, som man ikke kan tage stilling til ud fra økonomiske beregninger, hedder det i en henvendelse til DSB. Der peges på, at staten på et år har ydet et tilskud på 86 millioner til lokaltrafikken i København og Nordsjælland.

Influenza har i Thy og på Mors antaget karakter af en epidemi. Kredslæge W. F. Christiansen antager, at omkring 1000 rammes af sygdommen hver uge.

De kutterejere, der deltog i efterårets blokade af fiskerihavne, vil få forelagt et bødekraft på 400 kr. for overtrædelse af statshavnens ordensreglement.

Søndag den 29. februar blev Baptistkirken i Thisted indviet. Den hidtidige kirke er blevet dobbelt så stor – udgift ca. 350.000 kr. Menighedens medlemmer har ydet store ofre, oplyser pastor Vidmar Lynglund – både arbejdsmæssigt og økonomisk. Baptistkirkens samlede areal er nu nået op på 385 kvadratmeter.

MARTS

Som kommentar til en diskussion om salg af øl og spiritus ved bal i hallerne i Thisted Kommune siger formanden for De samvirkende Idrætshaller, pastor Sejr Fink, Hover ved Vejle: Det er nødvendigt med salg af øl, hvis foreninger og klubber vil samle folk i hallerne.

Amtsjordemoder Liss Skejø har noteret, at kun 11 af de 734 børn, der i 1975 fødtes i Thisted, Hanstholm og Sydthy kommuner, blev født hjemme.

Byrådsmedlem Ole Vagn Christensen sagde i anledning af en kulturuge på Thisted Andels Svineslagteri: Vi ønsker at få kunsten ud på virksomhederne for at understrege, at kunst også er en del af samfundet. Men den er stadig en af de ting, som giver kløfter.

Vestervig-Agger-Hallen, der var i så store økonomiske vanskeligheder, at en tvangsauktion nærmede sig, får betinget tilsagn om støtte fra Sydthy Kommune.

På generalforsamlingen i Nors-Hallen nævnte formanden, gdr. Knud Søe Larsen, at hallen i Nors er den eneste i Thy, som ikke har spiritusbevilling. Han henstillede til forældre at lære deres børn at omgås de stærke drikke med forbehold og fornuft.

En fusion af slagterierne i Hurup og Struer

blev vedtaget 15. marts. I Hurup stemte 266 for og 92 imod. I Struer stemte 106 for og 13 imod. Der skal investeres 8-10 millioner i et frysehus og opskæringsanlæg i Hurup, så beskæftigelsen kan bevares.

På generalforsamlingen i Nordthy Læplantningslaug oplyste formanden, M. Søndergaard Kilsgaard, Kjelstrup, at der i det forløbne år er plantet 63.170 løvtræer, 26.237 nåletræer og efterplantet 7360, ialt 96.767.

I en reportage fra Rhodesia oplyser Svend Garbasch, Ritzaus Bureau, at en søn af Jens Kirk, Thousgaard, Wolle, ejer en 18.000 ha. stor farm en snes km fra Rhodesias hovedstad, Salisbury.

Den tidligere skole i Lild ventes at blive efterskole på kristent grundlag. Bag planerne står Indre Missions kredse i Nordthy og Han Herred. Skolen kan få plads til 60 elever.

Den 25. marts blev Hotel Royal i Thisted solgt ved tvangsauktion for anden gang i løbet af et par år. Hotellet blev købt af Fællesbanken i Århus for 1.245.000 kr. Der kom kun det ene bud. Hotellet har tilhørt Sv. Bay Nielsen, Aalborg. Motel Turistgården i Tåbel i Sydthy skal ligeledes til tvangsauktion for anden gang.

APRIL

Folketingsmand Erhard Jacobsen sagde på et møde i Vildsund: Det er blevet smart i Danmarks Radio at sparke de nationale i maven og de kristne et godt stykke op over skinnebenene. Det må høre op. I et land, hvor man ikke må råbe nigger efter en sort eller jøde efter én med krum næse, må man også respektere en mand, der knæler ned på gaden i Ringkøbing og beder til sin gud.

Restaureringen af Tømmerby Kirke ser ud til at blive væsentligt dyrere end beregnet - 300.000 kr. Bjælker i loftet er rådne og må udskiftes, og jernvinduerne i sydmuren er så medtagne af rust, at de må fornyes.

Søndbjerg Børnehjem, der 1. april ophørte som selvejende institution, er overtaget af Kristelig Forening for Børneforsorg, der vil videreføre det under lidt ændrede former.

Den 9. april var det 50 år siden Thisted Folkekor blev stiftet på initiativ af kantor J. K. Fredskild, der var korets dirigent i 30 år. Jubilæet blev markeret ved aftensangen i Thisted Kirke palmesøndag. Korets dirigent siden 1961 har været overlærer Per Knudsen.

Vigsø Kirke skal restaureres for 410.000 kr. Hele den indvendige del af murværket trænger til reparation, og gulvet skal fornyes. Endvidere bygges kapel til 64.000 kr.

Boghandler C. E. Balleby, Thisted, blev ved turistforeningens 50 års jubilæum udnævnt til æresmedlem. Formanden chefredaktør Chr. P. Fogtmann gratulerer.

Gudstjenesten i Thisted Kirke 2. påskedag var den sidste i et års tid. Der foretages en omfattende restaurering af de indvendige mure, sænkning af gulv i skib og kor, opsæt-

ning af altertavlen fra omkring 1500, konservering af inventar m. v. Gudstjenesterne foregår under restaureringen i Kirkecentret, indrettet i Handels- og Landbrugsbankens tidligere bygning lige over for kirken.

Mandag den 26. april havde Turistforeningen for Thisted og Thy eksisteret i 50 år. Blandt stifterne var overbibliotekar N. Grønkjær, som var formand i 32 år – 1928–60. Den nuværende formand er redaktør Chr. P. Fogtmann. Ved jubilæet blev boghandler C. E. Balleby udnævnt til æresmedlem.

Samtidig med, at Dansk Røde Kors fejrede 100 års jubilæum 27. april, blev det markeret, at en Røde Kors-afdeling blev oprettet i Thisted for 75 år siden. Det var en dame-afdeling, som blandt andet udlånte linned til jordemødre. Der eksisterer en liste over det tøj, Tjæreborgpræstens mor, jordemoder fru Krogager havde til rådighed i et depot. Formand for Thisted-afdelingen er for tiden malermester Knud Hansen.

Formanden for skolekommissionen i Thisted Kommune, Henning Mark, Hillerslev, konstaterer, at der er 70 ansøgere til 20 lærerstillinger.

MAJ

Efter slagterifusionen Hurup-Struer er slagterierne i Thisted og Fjerritslev i forhandling om et samarbejde.

Byrådsmedlem Marius Hvidberg, Harring, siger: Det kan ikke være meningen, at Thisted Kommune skal tjene penge på de spiritusgilder, der holdes rundt om i idrætshallerne. Deres spiritusbevillinger skal væk, for sport og øl hører ikke sammen.

Den historiske kilde syd for Helligkildgård på Thyholm skal efter initiativ fra Thyholms egnshistoriske Forening lægges fri.

Ejendomsmægler Ejgil Johansen, Aalborg, har købt Hotel Royal i Thisted af Fællesbanken i Århus.

Thyholm-Hallen har i det forløbne år haft

et overskud på godt 15.000 kr. Hallen har kun været benyttet til sportsarrangementer og en del kristelige møder. Den har ingen spiritusbevilling.

kr. i en ny fløj til Strandhotellet, og forpag-

Thisted Kommune har investeret 2,2 mill. ter P. Kirk Andersen har åbnet dørene til det moderniserede hotel, der har 19 værelser.

Indsamlingen af egne bidrag til den nyoprettede institution »Svankjær Ungdomsskole« er begyndt. Støttekredsen håber, at indsamlingen vil give mindst en halv million, siger formanden for skolens bestyrelse, Knud Sloth, Svankjær.

Hurup-Hallen har en overordentlig god økonomi, konstaterede formanden, bankdirek-

tør Erling Wulff på generalforsamlingen. Der var i det forløbne år et overskud på 118.000 kroner.

Influenzaen i vinter var årsag eller medvir-

kende årsag til mindst 23 dødsfald i Thy og på Mors. I alle tilfælde var det ældre mennesker, oplyser kredslæge W. F. Christiansen, Thisted.

JUNI

Ved en tvangsauktion køber Birte og Per Skanderby, Thisted, Turistgården i Taabel for 790.000 kr. med henblik på oprettelse af en lejrskole. De driver i forvejen lejrskolerne Hinding Daas og Bulbjergshus.

De store enheders forkæmpere er endnu ikke blevet bremset. Nu er der planer om, at der i hele Nordvestjylland kun skal være ét toldkammer. Det betyder, at Skive eller Thi-

sted skal nedlægges. Tidligere er det blandt andet lykkedes at få nedlagt Thisted Amt, Hurup Politikreds, Arbejds- og Fabriktilsynet.

I Thisted blev det torsdag den 3. juni markeret, at Storegade havde været gågade i fem år. Der blev serveret 3-4000 kopper kaffe og uddelt 2500 stykker wienerbrød til gågadegæster.

Claus Sørensen, Esbjerg, skænker 40.000 kr. til forsøgsfiskeri med langline, som to Klitmøller-fiskere, Peder Grønkjær Jensen og Ejvind Borg Jensen, vil gennemføre på dybt vand fire timers sejlads fra Hanstholm.

Professor John E. Thompson, universitetet i South Dakota, var i Thy for at studere egnsudvikling, og kom til at bo på Strandhotellet i Thisted. Da værten, P. Kirk Andersen, havde præsenteret sig, sagde professoren: Jamen jeg er i familie med Kirk'erne i Thy. Kender De Chris Kirk i South Dakota. Ja, sagde Per Kirk Andersen – det er min mors fætter!

Teknikere fra mange lande fulgte 10. juni ved Bulbjerg udlægningen af et stort kabel, der skal gå til Kristiansand i Norge, ialt 130 km. Hver meter kabel vejer 48 kg. Det skal overføre 250.000 volts jævnstrøm mellem Danmark og Norge. I Norskerenden kommer kablet ned i 550 meters dybde.

Under restaureringen af Snedsted Kirke er under flere lag kalk fundet fire malede våbenskjolde – to på hver side af korbuen. Våbenskjoldene har måske forbindelse med to familier, der har haft hovedgården Todbøl – Høg og Skram.

Blå Kors' landsstævne i Thisted samlede omkring 700 deltagere, som mødtes i Thy-Hallen. Der var festaften lørdag den 12. juni

Chr. A. Harbo, Hanstholm, fisker og redningsmand, døde natten til den 15. juni, 82 år gammel. Han havde været med til at redde 117 mennesker og modtaget Carnegie-fondens belønningsmedalje, redningsvæsenets medalje og dannebrogsmændenes hæderstegn.

med tale af biskop Henrik Christiansen og sang af Peter Sand fra Århus: »Der er en himmelstige«.

Tidligere redningsmand og fisker, Chr. A. Harbo, Hanstholm, døde natten til 15. juni. Han var søn af fisker og redningsmand Chr. Christensen Harbo, der stod model til Anne Marie Carl Niensens statue af en fisker og redningsmand ved havnen i Skagen.

Uden at spørgsmålet nogen sinde har været til behandling i et offentligt amtsrådsmøde, har Viborg Amtsråd besluttet, at amtets afdelingskontor i Thisted skal lukkes fra 1. oktober. Amtsbogholder Martin Pedersen er bevilget afsked fra samme dato. Et par andre ansatte forhandles der med.

Ministeriet for offentlige Arbejder har modsat sig, at der anlægges en campingplads på Nordre Aggertange. Campering forbydes med

henvisning til, at det er en overtrædelse af sandflugtsloven.

Anna og Svend Johannesen, Bedsted Kro, har genåbnet Agger Badehotel efter en omfattende istandsættelse. Hotellet skal drives i nøje samarbejde med Bedsted Kro. Som bestyrer er antaget Chr. Jensen fra Hurup.

Dyrskuets i Hurup fredag den 25. juni var besøgt af omkring 3000. For første gang blev på Hurup-skuet praktiseret et »enedommer-system«, som udstillerne stort set var tilfredse med.

Hanstholm-flådens største skib »Jesper Belinda« på 350 BRT blev præsenteret for interesserede, inden kursen blev sat mod Grønland. Skibet, der har kostet omkring 7½ million, ejes af Walter Jensen, Hanstholm, og Poul Støvlbæk, Sillerslev. Besætningen er på 12 mand, der skal specialisere sig i rejefiskeri.

JULI

Den 28-årige radiotekniker Lars Kirk, Thisted, har skrevet kontrakt med Philips om levering af et elektronisk indlæringsapparat, som skal afløse Philips' mekaniske model til brug ved programmeret undervisning, f. eks. i sprog.

Årets aquamanilepris blev tildelt ophalingsspilletts opfinder, den 88-årige Claus Sørensen, Esbjerg, men han lå på sygehus, og prisen blev modtaget af hans søn, Tage Sørensen. Claus Sørensen var den første, der byggede isværk i Hanstholm, og fra sin sygeseng gav han startordre på isværk nr. 2 til omkring 4 millioner.

Overklitfoged P. Skarregaard besluttede 6. juli at lukke alle statsplantager i Thy på grund af stor brandfare som følge af tørken.

Et flertal på 16 medlemmer af Thisted Byråd stemte for en ny administrationsbygning til 21,4 mill. kr. Det nye kommunale center, der skal stå færdigt 1. februar 1978, bliver på 6167 kvadratmeter.

På foranledning af »Foreningen til beva-

relse af Stenbjerg Landingsplads« er i det tidligere redningshus indrettet et museum med gammelt materiel, blandt andet roredningsbåden fra Thorupstrand.

Dyrskuets i Thisted lørdag den 10. juli var det største i mange år. Der var tilmeldt 522 numre dyr, og besøget blev anslået til omkring 11.000. Det var ca. tusinde flere end året før.

Omkring 100 deltog i den årlige friluftsgudstjeneste ved Tvorup Kirkeruin. Tidligere sognepræst i Vang-Tvorup, K. A. Ernstsens, sagde blandt andet: I indberetninger fra 1700-årene kan man læse, at kirken blev mere og mere forfalden på grund af sandflugt, og i 1794 blev der givet tilladelse til at rive den ned under forudsætning af, at materialerne skulle bruges til at sætte Vang Kirke i stand med. Mange steder kan man finde rester af kirken. I Vang Kirke er der adskillige kvadre, i Tvorup Skole ligger en kvadersten, og en døroverligger er fundet som trappesten i Klitmøller.

To amerikanere, den 17-årige Bob Bigelow fra Colorado, og den 27-årige lærer Bonnie Keller fra Wyoming, siger efter en rundrejse i Europa med en gruppe skoleelever: Danskerne er det venligste folk, vi har mødt i Europa, og thyboerne er de mest tålmodige.

Da restaureringen af Skinnerup Mølle nærmede sig fuldendelsen, brændte den 14. juli. En smed var i gang med en skærebrænder, en vandslange var klar, og der blev brugt gnistfanger, men det slog ikke til. Møller Aksel Andersen ringede efter Thisted Brandvæsen, men ilden bredte sig så hurtigt, at den gamle mølle blev fuldstændigt ødelagt. »Skinnerup Mølles Venner« havde arbejdet forgæves med at skaffe penge til restaureringen, som ville koste ca. 70.000 kr. Nye møllevinger stod parat til at blive sat op, men de kommer al-

drig til at dreje i Skinnerup, da det måske vil koste et millionbeløb at genskabe den gamle mølle.

Arresten i Thisted var af Direktoratet for Kriminalforsorg udset til nedlæggelse, men politiet i Thisted protesterer med den begrundelse, at det er hensigtsmæssigt at have en arrest knyttet til hovedstationen i politikredsen. Nu er der i stedet planer om at nedlægge arresten i Nykøbing.

Vildsundmarkedet 28. og 29. juli var muligvis det hidtil største. Værten på Vildsund Strand Hotel, Laurits Sørensen, antager, at der var omkring 13.000 gæster på pladsen.

Direktør Claus Sørensen, Esbjerg, døde i slutningen af juli, 88 år gammel. Sin livsbane havde Claus Sørensen beskrevet i flere erindringsbøger.

AUGUST

Under restaureringen af Thisted Kirke er resterne af en romansk kirke blevet afdækket. Under gulvet var tydelige spor af en kirke med kor, apsis og skib – omtrent af en størrelse som Thorsted Kirke. Under apsismuren lå et skelet, som vidner om begravelse før 1200-årene, og der har uden tvivl stået en trækirke, hvor den romanske kirke blev bygget.

Ingeniør K. Bay Christensen, København, og arkitekt Niels Christoffersen, Tømmerby, har taget initiativ til opførelse af en mølle ved Bay Christensens restaurerede husmandssted, Fuglsanggaard i Hjørdemaal. Han vil kombinere vindenergi med støttestrøm gennem tynde el-ledninger til Nordthy Strømforsynings net.

Jydsk Auto Nyt i Frøstrup vil oprette en afdeling syd for grænsen, – i Silkeborg. Firmaet, der har omkring 90 ansatte, fremstiller overtræk til bilsæder og har SAAB i Sverige som den største kunde.

Amtsrådsmedlem Charles Klitgaard siger, at myndighederne efter fem års langmodighed

med Det ny Samfund har besluttet at sætte hårdt mod hårdt: Vi forfølger ikke Frøstrup-lejren, men det er en kendsgerning, at den er helt uønsket her. Beboerne i lejren er umulige at diskutere med. For nylig holdt de møder om »Kina i Thy«. Jeg vil foreslå, at de næste år holder »Thy i Kina« i stedet for.

Boligministeren skal tage stilling til en anke fra Det ny Samfund, der klager over, at planstyrelsen har godkendt amtets krav om, at ulovligt opførte bygninger i lejren skal fjernes.

Kassereren for Det ny Samfund mener, at den måde, myndighederne griber sagen mod Frøstrup-lejren an på, ligner religiøs fanatisme. Han tror ikke på, at Viborg Amt vil vælte lejren med bulldozere. Han regner med, at der går to-tre år, før sagen er sluttet.

Købmand Henry Dahlgaard, Hurup, er gået i krig mod bestemmelsen om, at købmænd ikke må sælge æg, der er aftaget direkte fra producenterne. Han har med fuldt overlæg solgt »landæg«. Efter at en ægkontrollør havde aflagt besøg, blev han idømt en bøde

Købmand Henry Dahlgard, Hurup, finder det urimeligt, at købmænd ikke må købe æg direkte fra producenterne, og han sælger »landæg« med fuldt overlæg for at få en anden ordning gennemført.

Han ønskede sagen for retten, da han finder det urimeligt, at købmænd stilles anderledes end bagere, der kan købe æg direkte fra producenterne.

Efter fornyet drøftelse af Vestervig-Halens betrængte økonomi vedtog Sydthy Kommunalråd at yde 1.083.000 kr. til hallen, så et kontantlån til kreditforeningen med en

effektiv rente på 20 pct. kan bringes ud af verden. Derved skulle hallen frem over kunne klare sig selv.

Som følge af tørke blev en kornmark på Thyholm antændt under mejetærskning. Afgrøder på ca. 25 tdr. bygsædeland, tilhørende H. C. Toft, Bjørndalgaard, og 20 tdr. bygsædeland, tilhørende Thorkil Pedersen, brændte. Bestyrer Johs. Sørensen, Dalgaard, Jegindø, havde hentet et læs halm på Bjørndalgaard. Da han kørte gennem Tambohus, blev det opdaget, at der var ild i halmlæsset. Varmen var så karftig, at vinduesruder sprængtes, og en gadedør blev svedet, inden man fik ilden slukket.

Direktør for Inter Ferry, Rudolf Bier, er kommet til det resultat, at der er basis for en færgeforbindelse mellem Hanstholm og Norge. Skal forbindelsen være rentabel, må det blive en helårsrute. Mellem Hanstholm og Kristiansand er der 63 sømil, mellem Hirtshals og Kristiansand 72 sømil.

Redaktør Elle Linderoth, Thistedes svenske venskabsby, Uddevalla, døde 12. august. Han havde haft forbindelse med Thisted siden 1939. Ved 25 års jubilæet i Foreningen Nordens Thisted-afdeling oprette han og fru Elsa Linderoth et legat, hvis renter går til studieophold i Norden.

Thisted og Hanstholm kommuner har planer om et fælles forbrændingsanlæg og en stor losseplads. Udgifterne anslås til 12 millioner. Fra anlægget vil kunne sælges varme til fjernvarmeforbrugere i Thisted for et par millioner om året.

Alt mandskab fra Nordjyske CF-kolonne i Thisted sendes til Store Vildmose for at hjælpe med slukning af et 700-800 tønder land stort areal, antændt ved halmafbrænding. Kolonnen sprøjter ca. 600 liter vand ud i minuttet. Mens mandskaber kæmper mod flammerne, offentliggøres et forslag fra administrationsdepartementet om nedlæggelse af CF-kasernerne i Thisted, Middelfart, Hillerød og Allinge.

SEPTEMBER

Forretninger og pengeinstitutter i Thisted går fra 1. september over til længere åbningstid torsdag aften i stedet for fredag aften.

Hanstholm-flådens flagskib, »Jesper Belinda« på 350 BRT., vender hjem efter et par måneders fiskeri ved Grønland. Fangsten var på 193 tons rejer.

I løbet af 84 dage er opført en ny bygning til firmaet Gabriel-Unika-Væv ved Vilhelmsborgvej i Thisted. En del af virksomheden, der beskæftiger 28 mand, havde tidligere til huse i Uldspinderiet ved Østergade i Thisted.

Kræfterne mobiliseres til kamp mod planerne om nedlæggelse af distriktstoldkammeret i Thisted, der har omkring 60 ansatte. Distriktstoldchef B. Untidt siger, at medarbejdernes vurdering vil blive draget ind i arbejdet for at bevare toldkammeret.

Specialarbejderskolen i Thisted har fået økonomisk grundlag for at gennemføre kursus for 130 arbejdsløse unge fra Thy og Mors.

Thisted Amts Garderforening fejrede 75 års jubilæum lørdag den 4. september. Begivenheden blev markeret ved march gennem byen og festmiddag på Strandhotellet.

En nordisk kulturuge med mange arrangementer på programmet blev indledt i Thisted lørdag den 11. september. Gæster strømmede til fra venskabsbyerne Skien i Norge og Uddevalla i Sverige – i alt over tre hundrede.

Overinspektør Harald Langberg fra Nationalmuseet er kommet til Vigsø for endnu engang at søge efter et skib i en ralsø. Siden fundet af to aquamaniler for to år siden har Harald Langberg håbet på, at det ville lykkes at finde et skib på stedet.

Undersøgelser, som siden 1973 er foretaget af Limfjordskomiteen, viser, at Thisted Bredning årligt forurenes med over 1300 tons forskellige stoffer, som er mere eller mindre giftige. Det antages, at Limfjorden som helhed forurenes med 32.500 tons stoffer om året.

Som følge af den tørre sommer har en land-

mand på Thyholm, Mads P. Møller, Floulev, forsøgt at vande sine sukkerroer med saltvand fra Nissum Bredning. I løbet af 24 timer fik han sprøjtet 40 kubikmeter vand ud over tre tønder land.

Planer om at nedlægge den vestjyske længdebane og Thybanen er foreløbig skrinlagt. Trafikministeriet får til opgave at finde besparelser på andre områder. Trafikminister Niels Matthiasen forsikrer: Det er ikke reaktionerne i pressen og blandt jyske politikere, der har gjort, at DSB fritages.

Udgravningen i Vigsø gav resultat, sagde overinspektør Harald Langberg, da arbejdet sluttede 17. september. Der er fundet en jernklump, som består af sammenrustede jernnagler. De stammer muligvis fra et skib, der forliste i 1300-årene.

I Hanstholm-Centret afsløredes 23. september en skulptur, udført af Egon Fischer. Statens Kunstfond betaler 75 pct. af de 100.000 kr., kunstneren skal have for sit arbejde, Hanstholm Kommune resten. Skulpturen er kommunens gave til centret.

Købmand Henry Dahlgaard, og formanden for Thy Købmændsforening, Folmer Jeppesen, Snedsted, har hos landbrugsminister Poul Dalsager afleveret 5600 underskrifter som protest mod, at købmænd ikke må sælge æg, der er kommet direkte fra producenten. Poul Dalsagers slutbemærkning: Man kan ikke lave en særordning for Thy!

Gdr. Harald Sloth, Helligkilde, blev under palæstinenserens angreb på et hotel i Damaskus ramt af skud i maven. Hans hustru slap uskadt. Han blev tre dage senere overført til Rishospitalet i København.

Ved udgangen af september trak driftsbestyrer Aage Mørch, Thisted Elektricitetsværk sig tilbage, 68 år gammel. Han havde virket på værket siden 1944. I løbet af de 32 år er værket salg af elektricitet steget fra 5 millioner til 100 millioner kWt.